

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Освітня програма	23586 Географія рекреації та туризму
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	106 Географія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	23586
Назва ОП	Географія рекреації та туризму
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	106 Географія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Прасул Юлія Іванівна, Шило Єгор Ігорович, Заставецька Леся Богданівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	29.02.2024 р. – 02.03.2024 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.dnu.dp.ua/docs/osvitnya/b_2024_vidomosti_106.pdf
Програма візиту експертної групи	https://www.dnu.dp.ua/docs/osvitnya/akreditacia/2024_programa_vizitu_b_106.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Аналіз матеріалів акредитаційної експертизи та Відомостей самооцінювання ОП «Географія рекреації та туризму» зі спеціальності 106 Географія за першим (бакалаврським) рівнем у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара (далі – ДНУ імені Олеся Гончара, ДНУ, ЗВО), моніторинг офіційного сайту ЗВО, вивчення нормативної бази, а також результатів спілкування у фокус-групах відповідно до програми акредитаційної експертизи, дає можливість ЕГ зробити висновок, що ДНУ імені Олеся Гончара забезпечує на ОП фахову підготовку здобувачів вищої освіти, здійснює моніторинг сучасного ринку праці для якісної підготовки конкурентоспроможних фахівців у галузі географії рекреації та туризму. Унікальність ОП полягає у тому, що її профіль (географія рекреації та туризму) досить рідкісний для зазначеної спеціальності в сучасному просторі вищої освіти України, а для Дніпропетровської області – це єдина програма такого напрямку. ОП загалом відповідає критеріям оцінювання якості, а виявлені слабкі сторони та недоліки не є критичними і можуть бути усунені в швидкому часі. ОП «Географія рекреації та туризму» відповідає стандарту вищої освіти для даної спеціальності у частині формування ПРН та компетентностей. Перегляд та оновлення ОП відбувається відповідно до потреби змін, які відбуваються в освітньому середовищі, а також рекомендацій стейкхолдерів, роботодавців та здобувачів, які залучаються до процедур обговорення ОП. Освітній процес за ОП побудований на засадах принципів академічної свободи та студентоцентрованого підходу до навчання. У ЗВО відзначається формування сприятливих умов для наукової та професійної діяльності НПП – існує система преміювання за наукові досягнення, надається інформаційна, психологічна підтримка, наявний безоплатний доступ до ресурсів бібліотеки, наукометричних баз тощо. НПП мають можливість вільно обирати методи та форми навчання, опираючись на власний педагогічний досвід, наукові надбання та кращі світові досягнення у своїй сфері. В ЗВО наявні матеріально-технічні ресурси та умови, які формують комфортне освітнє середовище для всіх учасників освітнього процесу; доступ до інформаційних та інших ресурсів, які використовуються для потреб навчання, є безоплатним для всіх учасників освітнього процесу. Подальші перспективи розвитку ОП «Географія рекреації та туризму» ЕГ вбачає: в підвищенні професійної кваліфікації науково-педагогічних працівників та підвищенні їх наукової діяльності, відповідно до предметної області дисциплін, які вони викладають; в розширенні переліку баз виробничої практики; посиленні співпраці з роботодавцями у питаннях спільної наукової діяльності, залученості їх до процедур рецензування наукових робіт; в залученості здобувачів до наукової діяльності з проблем дослідження свого регіону; в посиленні міжнародної академічної мобільності здобувачів та НПП, здійсненні міжнародної співпраці щодо вивчення та взаємного обміну досвідом формування аналогічних освітніх програм.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ЕГ вважає сильними сторонами ОП: унікальність ОП, яка полягає у тому, що це єдина програма в регіоні, яка готує фахівців у сфері географії рекреації та туризму, що вдало корелює з потребами ринку праці регіону. Постійна комунікація гаранта та НПП з роботодавцями щодо змісту ОП, яка здійснюється під час особистих зустрічей та засідань кафедри географії. Новітні тенденції розвитку спеціальності враховують основні напрями наукової та освітньої діяльності галузі, як от: орієнтація на сучасні інформаційні та технологічні рішення у сфері географії, впровадження практико-орієнтованого підходу до навчання, акцент на формуванні соціальних навичок здобувача та ін. Здобувачі, які навчаються на ОП, розвивають компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності завдяки значному обсягу практичної підготовки. Окремі обов'язкові ОК, навчальні та виробничі практики, залученість здобувачів до наукової роботи та занять 2 гуртків, які діють при кафедрі, численні заходи культурного та спортивного напрямку, потужна матеріальна база ЗВО, дають можливість здобувачам формувати та розвивати різноманітні soft skills. У ЗВО наявна чітка нормативна база щодо контрольних заходів, правил їх проведення, процедури оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження в очному форматі та онлайн режимі навчання у реаліях воєнного стану; оприлюднення у відкритому доступі каталогу кваліфікаційних робіт. ЗВО налагодив власну дієву систему підвищення кваліфікації за загальними, мовно-комунікаційними, інформаційно-комунікативними, методико-педагогічними, юридичними компетентностями. Підвищення кваліфікації НПП має різноманітні форми та спрямування. В ЗВО функціонує система матеріального заохочення НПП. До реалізації освітнього процесу залучаються фахівці-практики та роботодавці на постійній основі та на умовах сумісництва. Вони є активними учасниками позааудиторних форм роботи. Сильна матеріально-технічна база сприяє продуктивній роботі, функціонує потужна бібліотека, яка поєднує сучасні ресурси та давні рідкісні видання. Для потреб освітнього та виховного процесів застосовуються зоомузей, ботанічний сад, палац спорту та палац культури студентів ДНУ. Позитивними практиками під час реалізації ОП є застосування активних (спільного проекту, диспути, дослідницький, активні тестові технології) методів навчання, що дозволяють розвивати креативність, лідерські навички і навички командної роботи; можливість вибору тематики практичної роботи у межах програми вибіркової дисципліни, що підсилює студентоцентризм; залучення єдиної освітньої платформи у межах ЗВО від Microsoft Office 365; здобувачі мають змогу поєднувати навчання та дослідження шляхом участі у студентських наукових гуртках, конференціях та ін.; різноманітні напрямки інтернаціоналізації діяльності ЗВО та участь в них НПП і здобувачів ВО. До інноваційної практики відносимо функціонування Ради і бюро із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності ДНУ та історичного факультету.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони: 1) Відсутня практика щорічного громадського обговорення ОП. 2) Відсутність договорів із базами практик на сайті факультету та кафедри. 3) Слабка обізнаність здобувачів про можливості неформальної освіти. 4) Слабка науково-дослідницька діяльність здобувачів і НПП за спрямуванням ОП. 5) Часткова реалізація оновлення

змісту освіти переважно шляхом редагування списку літератури, без урахування здобутків лекторів та результатів сучасних досліджень, оприлюднених у міжнародній періодиці. 6) Слабка популяризація серед здобувачів за ОП політики академічної доброчесності. 7) Відсутність таких форм співпраці з роботодавцями як спільне виконання науково-дослідних робіт, стажування НПП на базах роботодавців; залучення як рецензентів кваліфікаційних робіт. 8) Ускладнена реалізація професійних потреб НПП, зокрема у міжнародних стажуваннях через фінансову сторону. 9) Відсутність на першому поверсі головного корпусу пандусів. 10) Закрита база даних про випускників та їх траєкторний кар'єрний шлях. Рекомендації: 1) Запровадити практику щорічного перегляду та громадського обговорення ОП із залученням роботодавців та стейкхолдерів; залучити роботодавців до різних форм збору інформації – опитування, анкетування тощо, отримані результати систематизувати у вигляді таблиці рекомендацій та пропозицій. 2) Рекомендуємо розмістити ці документи на електронних ресурсах кафедри та факультету до початку 2024/2025 навчального року. 3) Адміністрації ЗВО проводити щорічно заходи щодо інформування здобувачів про можливості неформальної освіти, зарахування результатів, здобутих у неформальній освіті. 4) Посилити публікаційну активність здобувачів та НПП за спрямуванням ОП; залучити здобувачів до участі у наукових заходах всеукраїнського та міжнародного рівня, конкурсах наукових робіт тощо. 5) Посилити оновлення змісту освіти на основі сучасних практик, новітніх досягнень, власних результатів наукових пошуків НПП. 6) Щорічно залучати здобувачів ОП до заходів із популяризації академічної доброчесності. 7) Впровадити з роботодавцями спільне виконання науково-дослідних робіт, сумісні публікації, стажування і підвищення кваліфікації НПП на їх базах, залучити до рецензування / узгодження робочих програм ОК за спрямуванням ОП та до рецензування кваліфікаційних робіт, проведення бінарних лекцій, практичних, виконання експериментальної частини кваліфікаційних робіт за ОП. 8) НПП проходить підвищення кваліфікації відповідно до фаху ОК, що викладається, розглянути можливості наукового / педагогічного стажування з грантовою підтримкою. 9) Адміністрації встановити пандуси на першому поверсі до моменту впровадження очного навчання в ЗВО. 10) Особам, відповідальним за інформаційний супровід, зробити цю базу даних відкритою та оприлюдненою на сайті кафедри до кінця 2024 р.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ЕГ, проаналізувавши засадничі документи ЗВО, а саме Статут ДНУ, Стратегію розвитку ДНУ на 2019-2025 рр. (Перспективний план розвитку ДНУ та Стратегію брендингу ДНУ, які розміщені https://www.dnu.dp.ua/view/statut_universitetu, прийшла до висновку, що цілі ОП сформульовані чітко і сприяють набуттю здобувачами компетентностей, які корелюють із місією та стратегією ЗВО. Зокрема ОП у частині формулювання цілей повністю корелює із Концепцією освітньої діяльності ДНУ (4 розділ Статуту ДНУ). Цілі та зміст ОП відповідають Стратегії ЗВО у частині організації та реалізації освітньої, наукової та міжнародної діяльності, визначених у місії та візії ДНУ, цілі ОП відображають стратегічні цілі розвитку ЗВО, а саме: утримання та посилення іміджу ДНУ як регіонального лідера в підготовці висококваліфікованих фахівців. ЕГ було підтверджено, що функціонування ОП цілком співпадає з пріоритетними напрямками розвитку ЗВО у частині збереження та зміцнення кадрового потенціалу, формування сучасного інформаційного середовища, забезпечення якості освіти, модернізації наукової та інноваційної діяльності, розширення та поглиблення міжнародної співпраці тощо. Цілі ОП повністю відповідають меті Перспективного плану розвитку ДНУ, а саме в частині: «вдосконалення системи підготовки фахівців, упровадження в освітній процес передового вітчизняного і власного досвіду, міжнародних норм і стандартів вищої освіти, інноваційних педагогічних технологій...». Під час зустрічі із керівництвом та менеджментом ЗВО вдалось з'ясувати, що ДНУ ім. О.Гончара підтримує статус лідера в освітньому та культурному житті регіону, має власні сформовані наукові школи. Важливим завданням ЗВО є гармонійний розвиток особистості, для цього в університеті органічно поєднується розвиток трьох важливих напрямків роботи - освітнього, наукового та культурного. Саме це дозволяє здобувачам отримати не тільки якісну освіту, а ще й сприяє розвитку їх soft-skills, розкриттю їх здібностей і талантів. Ректор ЗВО наголосив на важливості існування ОП «Географія рекреації та туризму», оскільки м. Дніпро та область мають значні туристичні ресурси, для роботи з якими регіон потребує фахівців, яких готує дана ОП. Аналогічних ОП у ЗВО регіону не представлено, а це додатково зумовлює унікальність ОП «Географія туризму та рекреації».

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Спілкування у фокус-групах із здобувачами, роботодавцями підтвердило, що вони були залучені до процесу розробки та оновлення ОП. Здобувачі були залучені до складу робочої групи з розробки та оновлення ОП, вони надали пропозиції щодо урізноманітнення вибіркових компонентів ОП, зокрема введення ОК «Туроперейтинг» та «Організація готельно-ресторанного господарства». У часі реалізації ОП здобувачі беруть участь у обговоренні змін до неї під час засідань кафедри. Роботодавці залучаються до обговорення ОП під час зустрічей з гарантом та НПП кафедри, вони надали свої рекомендації щодо необхідності впровадження окремих ОК, зокрема туристично-краєзнавчого напрямку. Такі пропозиції надаються здебільшого під час усного спілкування, проте окремі рекомендації поступили у вигляді рецензій на ОП. Крім цього, на сайті ЗВО існує анкета для відгуків та пропозицій щодо ОП, однак роботодавці не змогли підтвердити про заповнення такої анкети. Представники академічної спільноти були долучені до формування додаткових програмних результатів, не зазначених у Стандарті (зокрема ПРН 14-15), які відображають туристичну складову ОП. Вони ж були долучені до формулювання цілей ОП, проаналізувавши досвід аналогічних програм вітчизняних ЗВО. ЕГ зазначає про слабку поінформованість роботодавців про можливість обговорення змін до структури та змісту ОП під час анкетування (відповідна анкета міститься на сайті ЗВО). Рецензії на ОП не містять дати, що ускладнює можливість прослідкувати врахування пропозицій, наданих стейкхолдерами. Відсутня практика збору пропозицій роботодавців та стейкхолдерів у вигляді систематизованої таблиці, яка б дала можливість простежити запропоновані зміни, час їх подання та подальше врахування (чи не врахування) під час переглядів ОП. Долученість до формування цілей та ПРН ОП не змогли підтвердити роботодавці та здобувачі під час відповідних зустрічей з ЕГ.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі та програмні результати навчання ОП Географія рекреації та туризму в цілому враховують сучасні тенденції розвитку спеціальності 106 Географія, галузевий та регіональний контекст, а також досвід аналогічних вітчизняних освітніх програм. Програмні результати навчання (ПРН 1-10) освітньої програми повною мірою відображають розвиток спеціальності. Аналіз тенденцій ринку праці та спеціальності здійснюється гарантом ОП та НПП, які забезпечують фахові ОК, безпосередньо під час спілкування з роботодавцями та стейкхолдерами. Про актуальність ОП та очевидну потребу у її випускниках на ринку праці підтвердили під час спілкування у фокус-групі роботодавці. Вони зазначили, що в сучасний період, а особливо після закінчення війни в Україні, інтерес до туризму в нашій країні, в тому числі й Дніпропетровській області та м. Дніпро зростатиме. Вже зараз відчувається брак фахових екскурсоводів, які змогли б на належному рівні представити туристам унікальні пам'ятки та об'єкти, якими славиться місто та регіон. Регіональний контекст ОП, що акредитується враховувався при формуванні таких освітніх компонентів: «Географія рідного краю», «Туристичне краєзнавство», «Географія природних та культурних ландшафтів України», а також під час реалізації ОК 2.30 Навчальна краєзнавча практика. Додатково на вивчення географії свого регіону спрямована діяльність наукового гуртка «Географічне краєзнавство» при кафедрі географії. Тематика його занять знайомить здобувачів із фізико-географічними об'єктами рідного краю, унікальними ландшафтами, водними ресурсами, топонімами області тощо. Регіональний контекст ОП підтверджується тематикою випускових робіт та наукових досліджень студентів (конкурсні наукові роботи, матеріали конференцій), частина з яких дотична до проблем географії туризму та рекреації Дніпропетровської області. Факт врахування досвіду аналогічних вітчизняних програм підтверджується аналізом ОП бакалаврського рівня ХНУ імені В. Каразіна. З цієї програми запозичено досвід практичної підготовки. Під час спілкування у фокус-групах, ЕГ встановила, що проектна група здійснила порівняльний аналіз ОП бакалаврського рівня ХНУ імені В. Каразіна та ОП, що акредитується. Серед іноземних освітніх програм розробники враховували досвід Познанського університету імені Адама Міцкевича, Каунаського університету щодо формування підходів до запровадження поліфункціональних, міждисциплінарних компетентностей; запровадження ОК для формування соціальних навичок здобувачів – ОК 1.10 Психологія особистісного зростання. ЕГ рекомендує розширити тематику випускових робіт на ОП, збільшивши перелік досліджень, пов'язаних із сферою географії рекреації та туризму свого регіону, а також стимулювати наукову роботу студентів (статті, виступи на конференціях), дотичну до даної тематики.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОП «Географія рекреації та туризму» відповідає стандарту вищої освіти для даної спеціальності у частині формування ПРН та компетентностей. Перелік компетентностей, які запропоновані Стандартом, у даній ОП розширений - додано ще 5 фахових компетентностей, які відображають туристичну складову програми, що акредитується. Перелік ПРН, окрім запропонованих стандартом, містить ще й 4 додаткові ПРН, які направлені на вміння спілкуватись державною та іноземними мовами, проводити лабораторні та практичні дослідження та на формування туристологічної компоненти ОП. У ході спілкування з гарантом ЕГ встановила, що підбір додаткових компетентностей здійснювався для забезпечення функціонування туристичної компоненти ОП, а ПР013. Демонструвати уміння проводити польові та лабораторні дослідження було введено в ОП після аналізу подібної ОП Познанського імені Адама Міцкевича та результатів Міжнародного географічного конгресу (IGC), які роблять акцент на формуванні практичних вмінь та навичок здобувачів географічної освіти. Формуванню додаткових ПРН спряє низка ОК: ПРН12 забезпечується ОК 1.5, ОК 1.6, ОК 2.21, ОК2.32, ОК 2.33; ПРН 13 - ОК1.4, ОК 2.5, ОК 2.26, ОК

2.29-2.31, ОК2.33; ПРН 14 - ОК2.21, ОК 2.23, ОК 2.25, ОК 2.33; ПРН 15 - ОК 2.21, ОК 2.22, ОК 2.24, ОК 2.26, ОК 2.27, ОК 2.33. Однак ЕГ зауважує, що не зовсім коректно відображено формування ПРН 13 у ОК 1.3 Безпека життєдіяльності та цивільний захист, ПРН 10 - у ОК 1.1 Фізична культура, зміст цих ПРН не відповідає змісту вказаних ОК. ЕГ рекомендує гаранту та НПП, які викладають зазначені дисципліни, розглянути доцільність вказаних ПРН для ОК 1.1 та ОК 1.3 в ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильні сторони: чітке формулювання цілей ОП та їх відповідність Стратегії розвитку ЗВО; постійна комунікація гаранта та НПП з роботодавцями щодо змісту ОП, яка здійснюється під час особистих зустрічей та засідань кафедри географії; новітні тенденції розвитку спеціальності враховують основні напрями наукової та освітньої діяльності галузі, як от: орієнтація на сучасні інформаційні та технологічні рішення у сфері географії, впровадження практико-орієнтованого підходу до навчання, акцент на формуванні соціальних навичок здобувача тощо; під час формування цілей та програмних результатів навчання ОП був проаналізований і врахований досвід вітчизняних та зарубіжних університетів, який дозволив удосконалити практичну складову підготовки здобувачів за ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Недоліків не виявлено. Наявні слабкі сторони: - надання рекомендацій щодо змісту, структури та функціонування ОП від роботодавців та стейкхолдерів відбувається в основному під час особистих зустрічей з гарантом та НПП, ЕГ відзначила слабку поінформованість роботодавців про можливість подання пропозицій щодо змін структури та змісту ОП під час анкетування. Рекомендація: гаранту ОП щорічно інформувати роботодавців про можливість анкетування та залучати їх до цієї процедури; - відсутність рекомендаційної частини в окремих рецензіях на ОП, відсутність дати рецензування. Рекомендація: гаранту ОП перед процедурами рецензування наголошувати рецензентам на необхідності дотримання вимог до створення подібних документів, а також на важливості рекомендацій та пропозицій, щодо покращення змісту чи структури ОП, підвищення якості освітньої діяльності за ОП тощо ; - відсутня практика збору пропозицій роботодавців та стейкхолдерів у вигляді систематизованої таблиці. Рекомендація: гаранту ОП створити відповідну таблицю і вносити в неї пропозиції від роботодавців та стейкхолдерів за надходженням. Це дозволить гаранту простежити запропоновані пропозиції та зміни, час їх подання та подальше врахування (чи не врахування) під час переглядів ОП; - наявність неточностей у визначенні ПРН для ОК 1.3 Безпека життєдіяльності та цивільний захист та ОК 1.1 Фізична культура. Рекомендація: гаранту ОП та НПП, які викладають зазначені дисципліни, розглянути доцільність застосування ПРН 13 для ОК 1.3 та ПРН 10 для ОК 1.1. Вказані рекомендації варто врахувати під час найближчого перегляду ОП і робочих програм ОК; - незначна кількість наукових публікацій здобувачів та випускових робіт щодо досліджень у сфері географії рекреації та туризму свого регіону. Рекомендація: завідувачу випускової кафедри, науковим керівникам випускових робіт - розширити тематику випускових робіт на ОП, збільшивши перелік досліджень, пов'язаних із сферою географії рекреації та туризму свого регіону, а також стимулювати наукову роботу студентів (статті, виступи на конференціях), дотичну до даної тематики; - відсутність конкретних пропозицій з боку стейкхолдерів та роботодавців щодо цілей та ПРН ОП. Рекомендація: гаранту ОП під час перегляду ОП залучати представників роботодавців та здобувачів до обговорення і формулювання цілей та ПРН освітньої програми; - відсутня практика громадського обговорення ОП. Рекомендація: гаранту запровадити процедуру щорічного перегляду та громадського обговорення ОП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Аналіз матеріалів СО та інформації, отриманої від спілкування у фокус-групах дають підстави ЕГ стверджувати про повну відповідність вимогам Критерію 1 підкритерію 1.1, слабкі сторони простежуються по підкритеріях 1.2, 1.3 та 1.4, а саме – відсутність конкретних пропозицій від стейкхолдерів та роботодавців щодо формування ПРН та цілей ОП, наявність окремих неточностей щодо ПРН в ОК 1.1 та ОК 1.3. Однак вони не є критичними і можуть бути враховані під час найближчого перегляду і затвердження оновленої редакції ОП на 2024/2025 навчальний рік. Загалом, аналіз сильних сторін та відсутність недоліків дозволяє ЕГ зробити висновок про відповідність ОП Географія рекреації та туризму Критерію 1 за рівнем В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП «Географія рекреації та туризму» та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) становить 240 кредитів, що відповідає вимогам закону України «Про вищу освіту» у частині навчального навантаження для освітньо-професійної програми бакалаврського рівня вищої освіти, а також Стандарту вищої освіти за спеціальністю 106 «Географія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. ОП містить обов'язкових компонент - 180 кредити ЄКТС, що становить 75,0 %, з них: ОК загальної підготовки – 18,3%, професійної підготовки – 66,6 %, практичної підготовки – 15,1 %. Вибіркова частина освітньої програми охоплює різноманітні освітні компоненти (всього 12 ОК), які можуть обиратись здобувачами із факультетського та загально-університетського списку вибіркових дисциплін, загальним обсягом 60 кредитів ЄКТС, що становить 25,0 %. ЕГ робить висновок щодо відповідності ОП цьому підкритерію.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ, здійснивши аналіз змісту та структури ОП «Географія рекреації та туризму» та навчального плану, дійшла висновку, що ОК загалом складають логічну взаємопов'язану систему теоретичної і практичної підготовки, та дозволяють в сукупності досягнути цілей та програмних результатів ОП. Обов'язкові ОК в ОП об'єднано у 2 цикли: загальної та професійної підготовки. Цикл професійної підготовки містить ОК базові, фахові та за спрямуванням ОП. Атестація здійснюється у формі атестаційного іспиту та захисту кваліфікаційної роботи, на які виділено в ОП та навчальному плані 1 кредит ЄКТС та 8 кредитів ЄКТС відповідно. Форма атестації відповідає Стандарту спеціальності для даного рівня освіти. Атестація завершується присвоєнням освітньої кваліфікації «Бакалавр з географії рекреації та туризму». В ОП вибіркочу компоненту формують 12 ОК, загальним обсягом 60 кредитів ЄКТС. У цей список увійшли ОК із факультетського та загально-університетського переліку вибіркових компонентів. На підставі аналізу змісту ОП, робочих програм навчальних дисциплін, урахувавши інформацію, отриману під час інтерв'ювання різних фокус-груп, ЕГ загалом підтверджує досягнення всіх ПРН, визначених ОП, обов'язковими ОК. Кожен ПРН охоплений змістом ОП. ЕГ робить висновок щодо відповідності ОП цьому підкритерію.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Загалом зміст ОП «Географія рекреації та туризму» відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності шляхом формування та розвитку професійних компетентностей. Серед обов'язкових компонентів наявні 22 ОК (94 кредити ЄКТС), зміст яких забезпечує формування компетентностей та програмних результатів в галузі природничих наук та спеціальності «Географія», 7 ОК (29 кредитів ЄКТС) спрямовані на формування компетентностей у сфері рекреаційної географії та туризму, що відповідає спрямуванню ОП. У циклі професійної підготовки ОП містяться ОК, спрямовані на формування базових знань (понять та концепцій) з географічної науки (ОК 2.1-2.9) та компоненти, які дають знання з природничої та суспільної складової географії - ОК 2.10-2.20. Окремо зазначено компоненти для формування компетентностей у сфері рекреації та туризму - ОК 2.22 -2.28. У структурі ОП наявні компоненти, спрямовані на оволодіння інструментами та обладнанням для подальшої професійної діяльності здобувачів - ОК 2.2 Фізика з основами геофізики, ОК 2.5 Метеорологія та кліматологія, ОК 2.8 Топографія, ОК 2.9 - Картографія, ОК 2.26 Геоінформаційні системи в рекреації та туризмі, а також під час навчальних та виробничих практик (ОК 2.29-2.31). ЕГ робить висновок щодо відповідності ОП цьому підкритерію.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Робота у фокус групах засвідчує, що індивідуальна освітня траєкторія під час реалізації ОП Географія рекреації та туризму забезпечується реальним обранням вибіркових ОК, підприємств під час проходження виробничої практики, теми випускової, курсової та самостійної роботи, наукового керівника тощо. В ЗВО діє Положення про організацію освітнього процесу у ДНУ ім. О.Гончара, відповідно до п. 8 якого регламентується створення умов для виконання індивідуального навчального плану студентами, а також можливості для формування індивідуального графіку для здобувачів, які беруть участь у академічній мобільності. Вибіркова складова ОП, що акредитується охоплює 25 %, загального обсягу програми, що відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та стандарту вищої освіти для спеціальності 106 «Географія» першого (бакалаврського) рівня. В ЗВО діє Положення про порядок обрання здобувачами вищої освіти дисциплін ДНУ (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Nakaz323_vid%2026_09_2022_Polozhennya_pro_poryadok_obrannya_zdobuvachamy_vyshchoyi_osvity_dystsyplin_za_vyborom.pdf) відповідно до якого здобувачі обирають дисципліни відповідно до навчальних планів (освітньо-професійних програм), за якими вони навчаються, а також із дисциплін

факультетського та загально-університетського каталогу; каталог вибіркового загально-університетських дисциплін оприлюднюється на сайті Університету (https://www.dnu.dp.ua/view/uvk_2023-2024), а також перелік вибіркового факультету та освітньої програми Географія рекреації та туризму (https://www.dnu.dp.ua/view/if_23-24). Під час роботи у фокус-групі здобувачі ОП зазначили, що з факультетського каталогу вони обирали дисципліни, що посилюють їх знання та компетентності з професійної підготовки (ОК Туроперейтинг, ОК Організація готельно-ресторанного господарства, ОК Інтернет-технології в географії та туризмі, ОК Управління персоналом в туризмі, ОК Культурно-пізнавальний туризм). Обирали здобувачі окремі ОК із загально-університетського каталогу – ОК Англійська мова, ОК Веб-програмування, ОК Тренінг-курс: Створення власного бізнесу. Цей вибір підтверджено також наданими на запит ЕГ документами (відповідно п.8 у запиті). Основною мотивацією обрання компонентів із загально-університетського каталогу здобувачі назвали поглиблення мовної компетентності, опанування цифровими технологіями та навичками управлінської діяльності у сфері туризму. Під час спілкування з адміністрацією ЗВО ЕГ отримала інформацію про те, що для формування груп для вивчення вибіркового компонентів з факультетського каталогу існує нижня кількісна межа для бакалаврів – 15 осіб. У протилежному випадку, якщо група із 15 осіб не набирається, здобувачам пропонують обрати інші ОК з каталогу. Для університетського каталогу для рівня бакалавра ця межа встановлена у 25 осіб. Ці норми щодо кількісного складу груп визначені у Положенні про порядок обрання здобувачами вищої освіти дисциплін ДНУ.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів, які навчаються за ОП, здійснюється на основі Положення про порядок проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти ДНУ ім. О. Гончара (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_Praktichna_pidgotovka_2018.pdf). Її обсяги визначені у НП, структура та компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності - у ОП. Відповідно до НП та ОП здійснюються такі види практичної підготовки: практичні (семінарські) заняття, лабораторні роботи, з практики: навчальна загально-географічна (6 кредитів ЄКТС) – у II навчальному семестрі, навчальна краєзнавча практика (6 кредитів ЄКТС) – у IV семестрі та виробнича переддипломна практика (6 кредитів ЄКТС) – у IV семестрі. ЕГ відмітила достатню практичну підготовку (практичні, семінарські та лабораторні заняття - 60,2% аудиторних годин, у середньому за нормативним блоком ОП – 44,6%). У НП 2023/2024 н. р. передбачено 2 навчальні практики, загальним обсягом 12 кредитів ЄКТС, які формують ЗК 1, ЗК 6-10, СК 3-4, СК 6, СК 8-11. Навчальна загально-географічна практика забезпечує додатково СК 12, а навчальна краєзнавча – СК 1. Обидві ці практики забезпечують формування ПРН 1-2, ПРН 5, ПРН 11, ПРН 13, але загально-географічна практика додатково ще сприяє забезпеченню ПРН 6 та ПРН 8. Виробнича переддипломна практика відповідно забезпечує ЗК 1, ЗК 6-10, СК 1, СК 3-4, СК 6, СК 8-11, ПРН 1-2, ПРН 5, ПРН 11, ПРН 13. Навчальні практики здобувачі проходили у 2022 та 2023 роках дистанційно за місцем проживання. Виробничу практику у 2023 році вони здійснювали на базі туристичних компаній TUI та Tourbo, відповідно до наказу про направлення на практику, наданому на запит ЕГ (п.1 запиту документів). Важливим є те, що роботодавці долучаються до оцінювання результатів виробничої практики, беруть участь у їх обговоренні. Здобувачі підтвердили, що висловлюють задоволеність результатами практики та здобутими під час неї компетентностями під час анкетування щодо оцінювання якості практичної підготовки. Відповідна анкета (https://www.dnu.dp.ua/docs/opytuvannia_anketyvannia/002_Anketa_Praktychna_pidgotovka.pdf) містить запитання, які передбачають бальну оцінку окремих критеріїв щодо роботи керівника практики та організації практики, а також запитання відкритого типу, які передбачають висловлення здобувачами рекомендацій щодо покращення практичної підготовки, обрання місць проходження практики. ЕГ зауважує що договорів із базами практик на сайті факультету та кафедри не представлені і рекомендує розмістити їх на цих електронних ресурсах.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Спілкування у фокус-групі зі здобувачами та аналіз робочих програм ОК дозволили встановити, що ціла низка дисциплін ОП спрямовані на набуття здобувачами soft skills. Наприклад, формування лідерських якостей, вміння працювати в команді, стресостійкість, здатність до емпатії та співпереживання, вміння діяти в критичних ситуаціях та брати відповідальність на себе - ОК1.10 Психологія особистісного зростання. Вміння виступати публічно, вести диспут, доносити свою думку до оточуючих – формується під час практичних занять із більшості ОК. Під час проходження загально-географічної, краєзнавчої та виробничої практик формується вміння взаємодіяти в команді. Вміння презентувати свої дослідження забезпечується, значною мірою, під час ОК 2.29-2.33 та ОК 2.21 Курсова робота. НПП застосовують методи та форми навчання, які теж сприяють розвитку soft skills: проблемні запитання, частково-пошуковий, дослідницький тощо. Викладач Суматохіна І. під час викладання широко застосовує метод спільного проекту, який дозволяє залучити всіх здобувачів групи до обговорення певної проблеми. Важливим формою комунікації студентської молоді для формування додаткових соціальних навичок слугують гуртки при кафедрі географії – «Географічне краєзнавство» та «Сучасні інформаційні технології географічного дослідження Землі» Здобувачі та представники студентського самоврядування зазначили, що в ЗВО створено хороші умови для розвитку талантів та здібностей, зокрема діють численні спортивні секції та гуртки, участь у яких для здобувачів безкоштовна. Для цього у ЗВО представлена хороша спортивна база – функціонує спортивний комплекс, що містить зали та обладнання для занять різними видами спорту та участі студентів у спортивних секціях. Окремі здобувачі активно проявляють себе в органах студентського самоврядування, що формує їх лідерські та організаторські якості. Про створення необхідних умов для розвитку всебічно розвиненої особистості здобувача освіти у ДНУ ім. О.Гончара зазначив під час зустрічі ректор університету. Додатково можливості для розвитку різноманітних soft skills

формується завдяки участі здобувачів у культурних та спортивних заходах, що організуються в ЗВО. Сприяють цьому і окремі ресурси - наявність палацу студентської молоді, бібліотека, яка надає доступ і до старовинних видань, і до новітніх електронних ресурсів. Усі зазначені вище soft skills, які забезпечуються навчанням за ОП, а також діяльністю здобувачів у позанавчальний час – участь у гуртках, секціях, наукових заходах тощо, є важливим компонентом формування фахівця у сфері географії рекреації та туризму. Про особливе значення набутих навичок міжособистісного спілкування для майбутньої роботи у сфері туристичної діяльності, яке формується під час навчання на ОП, зазначили представники роботодавців під час зустрічей. ЕГ робить висновок щодо відповідності ОП цьому підкритерію.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт для даної ОП відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОП Географія рекреації та туризму та окремих освітніх компонентів об'єктивно відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Аналіз діючих навчальних планів показав, що при їх формуванні дотримано вимоги Положення про організацію освітнього процесу в ДНУ ім. О. Гончара (https://www.dnu.dp.ua/docs/osvitnya/Polozhennya_nakaz_280_vid%2009_09_2022_Pro_vvedennya_v_diyu_Polozhennya_pro_orhanizatsiyu_osvitn%CA%B9oho_protseesu.pdf). Загальне навантаження за навчальним планом 2023/2024 н. р. становить 7200 год (240 кредитів ЄКТС), з яких на аудиторну роботу припадає 2372 год. або 33 % від загальної кількості годин. На самостійну роботу студента відведено 4828 год, що становить 67 % від загального навантаження. На практики - 540 год (18 кредитів ЄКТС); на підготовку і захист кваліфікаційної роботи - 240 год (8 кредитів ЄКТС), атестаційний екзаме́н – 30 год (1 кредит ЄКТС). Навантаження в розрізі дисциплін розподілене рівномірно - здебільшого 4-6 кредитів ЄКТС. Щотижневе аудиторне навантаження – від 18 год до 24 год для кожного року навчання для освітнього рівня бакалавра, що відповідає п.5. Положення про організацію освітнього процесу в ДНУ ім. О. Гончара. Кількість контрольних заходів (заліків, іспитів) у семестрі знаходиться в межах допустимих визначених норм. У ході спілкування у фокус-групі здобувачі різних років навчання зазначили, що навчальне навантаження впродовж тижня і семестру для них є оптимальним. Співвіднесення обсягу різних освітніх компонентів ОП, кредитний обсяг освітніх компонентів, розподіл часу між аудиторними заняттями і самостійною роботою визначається і обговорюється на Науково-методичній раді факультету. ЕГ робить висновок щодо відповідності ОП цьому підкритерію.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів за дуальною формою навчання на ОП "Географія туризму та рекреації" не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Здобувачі, які навчаються на ОП Географія рекреації та туризму, розвивають компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності завдяки значному обсягу практичної підготовки (18 кредитів ЄКТС відводиться на практики). Вони мають можливість вільно вибирати місця проходження виробничої практики, відповідно до укладених договорів. Окремі обов'язкові ОК, навчальні та виробничі практики, залученість здобувачів до наукової роботи та занять 2 гуртків, які діють при кафедрі, численні заходи культурного та спортивного напрямів, дають можливість здобувачам формувати та розвивати soft skills (розвиток лідерських якостей, формування стресостійкості, вміння працювати в команді, вміння презентувати свої дослідження, вміння виступати перед публікою тощо). Розвитку здібностей та талантів здобувачів сприяє потужна матеріальна база ЗВО – наявність Палацу культури студентів, спортивного комплексу, бібліотеки з величезним асортиментом сучасної наукової літератури та стародруків.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Недоліків не виявлено. Найважлива слабка сторона: - відсутність договорів із базами практик на сайті факультету та кафедри. Рекомендація: ЕГ рекомендує розмістити ці документи на електронних ресурсах кафедри та факультету до початку нового навчального року.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ЕГ констатує повну відповідність ОП підкритеріям: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9. У підкритерії 2.5 наявна слабка сторона щодо необхідності розміщення договорів із базами практик на інформаційних ресурсах факультету і кафедри. Однак ЕГ зауважує, що вказаний недолік може бути швидко усунений. Загалом, аналіз сильних сторін та наявність незначних недоліків дозволяє ЕГ зробити висновок про відповідність ОП Географія рекреації та туризму Критерію 2 за рівнем В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Порядок та Правила прийому на навчання містяться у вільному доступі на сайті ЗВО у вкладці «Вступникові» - «Нормативна база приймальної комісії» (https://www.dnu.dp.ua/view/normativna_baza) Правила прийому є чіткими і зрозумілими, відображають загальні положення організації прийому вступників, обсяги прийому та обсяги державного замовлення, вимоги до рівня освіти вступників, встановлено строки прийому заяв і документів, конкурсного відбору та зарахування на навчання порядок прийому заяв і документів, організацію конкурсного відбору, формування та оприлюднення рейтингового списку вступників, надання рекомендацій до зарахування, виконання вступниками вимог для зарахування, коригування списку рекомендованих до зарахування, визначена процедура переведення на вакантні місця державного (регіонального) замовлення осіб, які зараховані на навчання за кошти фізичних та/або юридичних осіб, особливості прийому на навчання до Університету іноземців та осіб без громадянства тощо. Правила прийому містять 12 додатків, у яких серед іншого визначено: перелік акредитованих та неакредитованих ОП ЗВО; перелік спеціальностей, яким надається особлива підтримка; перелік вагових коефіцієнтів оцінок предметів національного мультипредметного тесту; обсяг державного замовлення на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти та ін. Матеріали додатків дають суттєву інформацію абітурієнту щодо можливостей вступу на освітні програми ДНУ ім. О. Гончара. Дискримінаційних положень в Правилах прийому не виявлено. ЕГ робить висновок щодо відповідності ОП цьому підкритерію.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на ОП враховують особливості програми. У Переліку акредитованих програм, що міститься в Правилах, серед інших зазначена ОП Географія рекреації та туризму. У Правилах вказано види вступних випробувань на дану ОП, вид конкурсної пропозиції, форма здобуття освіти, тривалість навчання на ОП та обсяг державного замовлення. У Правилах прийому 2023 року зазначено, що для конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі ПЗСО та НРК5 зараховуються бал (бали): НМТ 2023 року, або НМТ 2022 року, або ЗНО 2020–2021 років з трьох конкурсних предметів (перший, другий, третій предмети) для здобуття ступеня бакалавра на основі ПЗСО. Для вступу на ОП Географія рекреації та туризму бакалаврського вищої освіти абітурієнт складає наступні конкурсні предмети: перший - українська мова (K=0,3), другий - математика (K= 0,35), третій – одна із наступних дисциплін (на вибір): іноземна мова, історія України, біологія, фізика, хімія (кожен предмет K=0,35). У ході спілкування відповідальний секретар приймальної комісії Кобченко А. зазначив, що в минулі роки до розподілу коефіцієнтів долучалась випускова кафедра, яка надавала свої пропозиції, а в останні два роки приймальна комісія має визначені коефіцієнти, відповідно до спеціальностей. Серед документів, які подаються при вступі, абітурієнт готує мотиваційний лист. Вимоги до його написання, критерії оцінювання та покрокова інструкція створення цього документа міститься на сайті ЗВО - https://www.dnu.dp.ua/view/motivacijnij_list. Під час спілкування з представниками допоміжних (сервісних) структур ЗВО відповідальний секретар приймальної комісії Кобченко А. зазначив, що серед важливих змін в правилах вступу останніх двох років - розширення переліку категорій осіб з особливими умовами вступу, розмежування понять «окуповані території», «території активних бойових дій» та «території можливих бойових дій», а в цьому році суттєвим є внесення географії в перелік вибіркових предметів НМТ. Під час вступу враховується наявність пільг, зазначених у Порядку вступу. Серед абітурієнтів, які вступали на ОП Географія рекреації та туризму були ті, хто належав до Квоти-1 та Квоти-2 особливих умов вступу. ЕГ відзначає, що для розширення можливостей вступу та збільшення кількості здобувачів ОП Географія рекреації та туризму випусковій кафедрі доцільно розглянути можливість вступу на ОП абітурієнтів

на базі освітнього ступеня фахового молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста). ЕГ робить висновок щодо відповідності ОП цьому підкритерію.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедури визнання результатів навчання в інших закладах освіти, в тому числі й під час академічної мобільності визначаються Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу ДНУ ім. О.Гончара (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_pro_akadem_mobil'nist'_21_01_2021.pdf). В документі чітко зазначено види та форми академічної мобільності, організаційне забезпечення та визнання результатів за програмами академічної мобільності здобувачів. Визнання результатів, здобутих під час академічної мобільності здійснюється на основі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи. Порівняння обсягу навчального навантаження в межах програми кредитної академічної мобільності базується на зіставленні структури та обсягу ОК навчальних планів університетів-партнерів, індивідуальних навчальних планів, кількості залікових кредитів. Підставою для визнання результатів, здобутих під час академічної мобільності, є надана здобувачем довідка про обсяги, зміст та результати підсумкового контролю знань за ОК, які здобувач вивчав у іншому ЗВО. Для визнання результатів навчання під час академічної мобільності здобувач надає звіт про навчання на випускову кафедру. Після процедури заслуховування звіту кафедра надає рішення про зарахування (або не зарахування) результатів навчання під час академічної мобільності здобувача на розгляд Ректору ЗВО. Така ж процедура передбачена для визнання результатів стажування здобувачів у ЗВО-партнерах ДНУ ім. О.Гончара. Спілкування зі здобувачами дозволило ЕГ встановити, що вони добре проінформовані про можливості участі в програмах академічної мобільності, однак на даний момент лише одна здобувачка подавала заявку на участь у такій програмі у Греції. Про це підтвердив також в.о. начальника відділу по роботі з міжнародними організаціями та іноземними партнерами Меліхов Д. Зарахування результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, визначені у Положенні про порядок переведення, відрахування, переривання навчання здобувачів вищої освіти та поновлення відрахованих осіб

(https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Nakaz_103_6_04_22Polozhennya_Pereved_Vidrah_Pereryv_2022.pdf). У зазначеному документі вказано можливість переведення здобувачів з інших ЗВО в ДНУ ім. О.Гончара в межах спеціальності на одному й тому ж рівні вищої освіти. При цьому перед здобувачем може бути поставлена вимога здачі академічної різниці впродовж першого семестру навчання після переведення. Процедура переведення здійснюється за згодою керівників ЗВО. Під час спілкування з гарантом ЕГ та деканом факультету було встановлено, що у 2022 році здобувач освіти Дніпровського державного аграрно-економічного університету після виконання вищезазначених умов був переведений на 2-й курс ОП Географія рекреації та туризму.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентується Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих через неформальну та/або інформальну освіту ДНУ (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_neformal_DNU.pdf). Визнання ЗВО результатів неформального навчання здобувачів передбачає такі процедури: подання особою заяви щодо визнання; ідентифікацію задекларованих у письмовій формі особою результатів неформального навчання, які підлягають оцінюванню; після чого відбувається оцінювання задекларованих результатів навчання та прийняття рішення про визнання та зарахування здобувачем відповідних ОК або їх складових освітньої програми або відмову у визнанні. При зарахуванні окремих складових ОК процедуру оцінювання результатів, здобутих студентом в неформальній освіті проводить викладач ОК, при цьому він самостійно добирає форми оцінювання результатів навчання - тестування, співбесіда, письмове завдання тощо. Якщо ж йде мова про зарахування цілого ОК, то відповідну процедуру проводить спеціальна комісія, до складу якої входять заступник керівника структурного підрозділу з навчальної роботи, завідувач випускової кафедри або гарант освітньої програми, на якій навчається здобувач, провідні науково-педагогічні працівники, обізнані у предметі оцінювання. ОК може бути зарахований у випадку, якщо комісія пересвідчилась у набутті здобувачем у результаті неформального навчання всіх ПРН, які забезпечує дана дисципліна. За наявності сертифікату з іноземної мови на рівні B2 та вище ОК Іноземна мова в усіх ОП Університету зараховується автоматично з оцінкою "відмінно". В нормативних документах ЗВО передбачено також процедуру оскарження рішення комісії з оцінювання і створення апеляційної комісії з розгляду питань зарахування результатів неформального навчання. У ході інтерв'ювання менеджменту та керівництва ЗВО, в.о. проректора з науково-педагогічної роботи Гук Н. запевнила, що проблем з оцінюванням результатів, здобутих під час неформальної освіти не виникало. Під час спілкування зі здобувачами ОП Географія рекреації та туризму ЕГ відмітила їх слабку обізнаність із можливостями неформальної освіти та процедурами зарахування результатів навчання здобутих під час неї. На ОП зарахування результатів неформальної освіти ще не було.

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильними сторонами ОП у контексті Критерію 3 є: чіткість і зрозумілість правил прийому, розміщення на сайті ЗВО окрім основних засадничих документів та інформації щодо вступу, додаткових матеріалів та можливостей (детальна інструкція щодо написання мотиваційного листа). Позитивною практикою у контексті критерію ЕГ відзначає створення додаткових можливостей щодо комунікації із можливими абітурієнтами завдяки вкладці «Запитання до приймальної комісії» на головному сайті ЗВО, де детально подано відповіді на всі важливі запитання щодо вступу, а також є можливість поставити додатково запитання і отримати на них відповідь.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Недоліків не виявлено, однак наявні окремі слабкі сторони: - слабка обізнаність здобувачів про можливості неформального навчання та процедури зарахування результатів такої освіти. Рекомендація: адміністрації ЗВО проводити щорічно заходи щодо інформування здобувачів про можливості неформальної освіти, зарахування результатів, здобутих у неформальній освіті.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ЕГ констатує повну відповідність ОП підкритеріям: 3.1, 3.2 та 3.3. Окремі слабкі сторони простежуються у підкритерії 3.4, а саме - слабка обізнаність здобувачів із можливостями неформальної освіти. Загалом, аналіз сильних сторін та наявність незначних недоліків дозволяє ЕГ зробити висновок про відповідність ОП Географія рекреації та туризму Критерію 3 за рівнем В

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Освітній процес за ОП реалізується за денною формою навчання, НП щодо змісту є ідентичним до ОП, ОП відповідає вимогам стандарту зі спеціальності 106 Географія. Форми та методи навчання і викладання (табл. 3 відомостей про СО) у цілому сприяють досягненню заявлених в ОП цілей та ПРН, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Комплекс таких форм навчання як навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи у повному обсязі сприяє досягненню ПРН за ОП і визначений п. 9 Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/dmzsy>). На ОП застосовують традиційні системи методів, а також проблемний, інтерактивний, проектний. Серед традиційних методів навчання НПП застосовують словесні, пояснювально-ілюстративні, бесіди, дискусії, практично-орієнтовані методи. Вони є доволі одноманітними для усіх ОК. НПП вільно обирають методи навчання та викладання відповідно до принципів академічної свободи. Наприклад, для формування соціальних навичок у межах ОК 2.12 використовується проблемний метод під час лекційних та практичних робіт, у межах ОК 2.18 – спільний проєкт і дослідницький метод, у межах ОК 2.17 – використання тестових технологій на Seterra Geography. Під час виконання практичних завдань здобувачі ВО мають право обрати самостійно варіант виконання практичних робіт. Здобувачі ВО мають право і вільно обирають варіативну складову, вільно обирають тематику курсових і кваліфікаційних робіт. У межах РПНД вибіркового блоку НПП передбачають вибір здобувачами ВО певної практичної роботи і, відповідно, методів навчання, про що ЕГ дізналася під час зустрічі 3. Аналіз також виявив ряд сумнівних позицій щодо застосування певних методів для досягнення відповідних ПРН. До прикладу, забезпечення ПР06 ОК 2.1 Математичні методи та інформаційні технології в географії та ОК 2.24 Географічне моделювання та просторовий аналіз. У РПНД та у табл. 3 відомостей про СО зазначені словесні та ілюстративні методи на лекціях, а на практичних заняттях – демонстрація викладачем процесу виконання роботи / дискусійне обговорення проблемних питань. Хоча на заняттях йде дійсне опанування здобувачами ВО цих навичок. ЕГ рекомендує ретельніше ставитися до формулювання методів навчання і викладання у РПНД. Аналіз РПНД ОК 1.1 Фізична культура ставить під сумнів можливість забезпечення нею ПР10, водночас ПР10 забезпечується ОК 1.2, ОК 1.3, ОК 2.20, про що зазначено в ОП. Співвідношення лекційних і практичних занять в основному відповідає ПРН, що мають досягти здобувачі ВО. ЕГ рекомендує звернути увагу на збільшення практичної складової за фахово спрямованими ОК 2.25, ОК 2.26, ОК 2.27. Здобувачі ВО за ОП виявляють бажання урізноманітнити і збільшити інтерактивні методи навчання в освітньому процесі (<http://surl.li/rhmf0>). ЕГ рекомендує звернути увагу НПП на цю пропозицію.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Зміст, цілі та програмні результати, а також розподіл і система нарахування балів у межах окремих ОК повідомляються здобувачам ВО на початку вивчення окремих курсів, оприлюднені у РПНД, робочих матеріалах у середовищі Teams від MS Office 365, методичних вказівок до ОК. За результатами бесіди зі здобувачами ВО підтверджено своєчасність, відкритість та доступність усієї необхідної інформації щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та шкали оцінювання у межах окремих ОК. Інформація доступна в електронному варіанті та зберігається в паперовому вигляді. Графік організації освітнього процесу, розклади занять, сесій оприлюднюються на сайті кафедри географії (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia.html>). Також інформація наявна в особистих кабінетах на MS Office 365. Про можливі зміни повідомляє декан, заступник декана, завідувач кафедри, куратор у повідомленнях старості / групі. Також зміни відображаються в особистих кабінетах здобувачів ВО. У вільному доступі на сайті ДНУ у розділі Освітня діяльність, рубрика Освітні програми (https://www.dnu.dp.ua/docs/osvitni_programy/2023/b_2020-2023_106.pdf), на сайті кафедри (<http://www.ggf-dnu.org.ua/vstupnykam/osvitnia-prohrama-heohrafiia-rekreatsii-taturyzmu.html>) оприлюднені цілі, зміст та ПРН ОП; на сайті кафедри географії (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia.html>) – НП з загальним графіком освітнього процесу. Цілі, зміст, ПРН, шкала оцінювання за кожним ОК, критерії оцінювання поточних видів контролів представлені у вільному доступі у РПНД (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/robochi-prohramy.html>) обов'язкових навчальних дисциплін, практик, атестації до початку навчального року. Цілі, ПРН вибіркового компонентів оприлюднені у каталогах дисциплін (https://www.dnu.dp.ua/view/uvk_2023-2024, https://www.dnu.dp.ua/view/if_23-24). У разі вибору дисципліни оприлюднюється РПНД з критеріями оцінювання (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/vybir-navchalnykh-predmetiv.html>). Навчально-методичні матеріали, авторами яких є викладачі ОПП, що акредитується, розміщені на сторінці кафедри (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/elektronni-resursy-dlia-navchannia.html>) і частково у цифровому репозиторії ДНУ (http://repository.dnu.dp.ua:1100/?page=inner_dep&id=118). ЕГ рекомендує забезпечити усі ОК НП методичними матеріалами до практичної і самостійної складових дисципліни; перевірити коректність розміщення окремих матеріалів у репозиторії, наприклад, ОК 2.10 Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства. Здобувачі можуть отримати індивідуальні консультації викладачів у месенджерах, електронною поштою, у системі Teams, що підтверджують здобувачі ВО. Графік консультацій НПП оприлюднений (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/rozklad-konsultatsii-ta-individualnoi-roboty-vykladachiv.html>). Таким чином, інформування щодо цілей, змісту та очікуваних ПРН є різностороннім та таким, що відповідає студентоцентрованому підходу.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Здобувачі ВО мають змогу поєднувати навчання та дослідження шляхом участі у студентських наукових гуртках «Географічне краєзнавство» та «Сучасні інформаційні технології географічного дослідження Землі» (<http://www.ggf-dnu.org.ua/293naukovi-hurtky.html>, підтверджено під час онлайн-зустрічей), конференцій (<http://www.ggf-dnu.org.ua/294studentske-zhyttia.html>, див. документи, представлені на запит, п. 5), опануванні ОК 2.14 Основи наукових досліджень, написанні курсових (ОК 2.21) та кваліфікаційних бакалаврських робіт (ОК 2.33). Затвердження переліку студентських наукових гуртків здійснюється ректором на кожен навчальний рік (див. документи, представлені на запит, п. 5). Особливо активно відбувається дослідницька робота у межах гуртка «Сучасні інформаційні технології географічного дослідження Землі», що підтверджено здобувачами ВО та на сторінці <https://www.facebook.com/groups/geo.dnu>. РПНД також передбачають практичні завдання індивідуального дослідницького змісту, наприклад, серед практичних робіт за ОК 2.26 Туристичне краєзнавство є теми, що передбачають оцінку, розробку, проектування певного краєзнавчого продукту. Майже відсутні практичні роботи репродуктивного змісту. Достатньо активно окремі студенти беруть участь у роботі конференцій (див. документи, представлені на запит, п. 5): Географічні дослідження: історія, сьогодення, ХІІІ Дніпропетровська обласна історико-краєзнавча конференція «Історія Дніпровського Надпоріжжя», секція «Географія» підсумкової наукової конференції за результатами НДР у 2022 р. історичного факультету. Проте публікації безпосередньо за спрямуванням ОП вкрай мало. ЕГ рекомендує посилити науково-дослідницьку роботу шляхом активізації роботи гуртка «Географічне краєзнавство», участі студентів у міжнародних та всеукраїнських конференціях, у конкурсах студентських наукових робіт, запровадити університетський тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. У відомостях про СО зазначена сторінка кафедри <http://www.ggf-dnu.org.ua/nauka/nauka-main.html>, на якій представлені узагальнені результати науково-дослідницького компоненту ОП. ЕГ зазначає застарілість даних на цій сторінці і рекомендує цю сторінку вилучити з сайту (бо є оновлена інформація на сторінках викладачів) або оновити інформацію. Як правило, стимулом до виконання науково-дослідницької діяльності здобувачами є участь їх викладачів у вітчизняних і міжнародних проєктах відповідної тематики. Наразі цей вид діяльності відповідно до спрямованості ОП, що акредитується, є вкрай низьким, що негативно віддзеркалюється на роботі здобувачів ВО. ЗВО вбачає також проблеми у зниженні якості вступників і відсутності можливості спілкування наживо. ЕГ рекомендує запровадити науково-дослідну тему, відповідно до спрямування ОП, у межах робочого часу викладачів, які забезпечують, у першу чергу, ОК туристсько-рекреаційного змісту. Проведення воркшопів запрошеними стейкхолдерами також буде сприяти посиленню зв'язків між навчанням і дослідженням.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_NMZ_OP_DNU_2022.pdf) регламентує систему перегляду змісту ОК (р. 4), зокрема у разі затвердження нової редакції ОП, змін у НП, змін до нормативних документів ЗВО, на підставі обґрунтованих пропозицій груп забезпечення ОП та гарантів, на підставі результатів опитувань та внесення пропозицій зацікавленими сторонами. За зміст і оновлення РПНД відповідальність несе НПП. Процедура оновлення передбачає обговорення і затвердження на засіданнях кафедр. За ОП Географія рекреації та туризму РПНД фактично розробляються і затверджуються щорічно. Аналіз змісту самих РПНД показав, що оновлення змісту на основі наукових досягнень і сучасних практик реалізується в основному шляхом оновлення списку рекомендованої літератури. До всіх ОК списки рекомендованої літератури є оновленими, але тільки окремі ОК у списках рекомендованої літератури містять наукові праці лекторів (наприклад, ОК 2.3 Загальна геологія та геоморфологія) та наукові публікації за спрямуванням ОК періоду 2020-2023 років (наприклад, ОК 2.19 Географія рідного краю). Гарант ОП є співавтором навчального посібника «Географія всесвітньої спадщини (туристичні атракції)», який отримав диплом II ступеня у конкурсі на краще видання 2021 р. (ГО «Національна академія наук вищої освіти України») (<https://www.facebook.com/groups/geo.dnu>), але навіть цей посібник не рекомендується здобувачам ВО ні за ОК 2.25, ні за ОК 2.28, ні у списку основної, ні додаткової літератури. У списку додаткової літератури за ОК 2.26 трапилося російськомовне джерело, що вимагає термінового виправлення. Широко представлені у РПНД лінки на інформаційні ресурси. Але і тут узакані застарілі назви самих установ, матеріали яких рекомендується використовувати (зокрема, ОК 2.22 Рекреація з основами лікувального туризму, ОК 2.23 Туризмознавство з основами екскурсійної справи). ЕГ рекомендує НПП щороку оновлювати списки рекомендованої літератури, включивши до додаткових джерел наукові статті за тематикою ОК, що надасть змогу здобувачам ВО знайомитися з сучасними досягненнями науки. Про оновлення змістової складової ОК та ознайомлення зі світовими практиками під час онлайн-зустрічей зазначили викладачі і здобувачі ВО, зокрема за ОК 2.3 Загальна геологія та геоморфологія. ЕГ зазначає оновлення методів виконання практичних робіт з ОК 2.27 Естетика ландшафтів з основами ландшафтознавства, ОК 2.4 Загальне землезнавство, ОК 2.8 Топографія (<http://www.ggf-dnu.org.ua/kafedra/273-zvit-kafedry.html>) з використанням геоінформаційних систем, цифрової моделі рельєфу, даних ДЗЗ.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Процеси інтернаціоналізації координує Відділ по роботі з міжнародними організаціями та іноземними партнерами (https://www.dnu.dp.ua/view/miznarodne_spivrobitnictvo) відповідно до Стратегії інтернаціоналізації (<https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/Internationalization%20strategy%20of%20DNU.doc>), Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_pro_akadem_mobil'nist'_21_01_2021.pdf). Викладачі використовують можливості закордонного стажування і підвищення кваліфікації, зокрема у туркомплексі AqueLife, Болгарія (І. Суматохіна, 2023, <http://www.ggf-dnu.org.ua/291miznarodne-spivrobitnytstvo.html>), Instytut Kolejnictwa, Польща (С. Рябцев, 2019); Anhalt University of Applied Sciences, Німеччина (Д. Довганенко, 2022), Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Польща (В. Безуглий, 2022), програм мобільності, зокрема в університеті ім. Яна Кохановського, Польща (Л. Зеленська, 2022, <http://www.ggf-dnu.org.ua/291miznarodne-spivrobitnytstvo.html>); участі у міжнародних наукових і освітніх проєктах Erasmus+ (С. Шевцов, 2020, Г. Стояцька, 2022, 2023), участі у закордонних науково-практичних конференціях (І. Суматохіна, Г. Лисичарова, О. Левицька, О. Сизенко, Н. Майборода, В. Чукаєва), є членами редколегій міжнародних журналів та професійних об'єднань (Вол. Манюк). НПП мають ряд публікацій у наукометричній базі Web of Science (Вол. Манюк, В. Грушка, Вад. Манюк). ЕГ пропонує розглянути можливості відображення у наукометричних базах також здобутків кафедри туристсько-рекреаційного спрямування. ДНУ є учасником наукових проєктів та програм академічної мобільності Erasmus+. У рамках реалізації ОП це участь здобувачів у літніх школах (див. документи, представлені на запит, п. 6), а не у повноцінних програмах. Причини слабкої активності ДНУ вбачає у мовних аспектах, зокрема недостатній рівень англійської мови. ЕГ рекомендує звернути увагу на посилення такої підготовки, зокрема впроваджувати окремі ОК, а у 2024-2026 роках можливо їх окремі теми, лекції, практичні англійською мовою. ОП передбачає ознайомлення здобувачів ВО зі світовими науковими здобутками. Наразі це відбувається у межах окремих ОК, наприклад, ОК 2.3, що підтвердили і здобувачі, і НПП. ЕГ рекомендує звернути увагу на практику знайомства зі світовими науковими здобутками в ОК за спрямуванням ОП, включити до переліку основної літератури сучасні англомовні джерела. Наразі це простежується тільки для окремих ОК, наприклад, ОК 2.14. ЕГ констатує, що НПП і здобувачі мають доступ до міжнародних баз даних: Scopus, Web of Science, Research4Life, Springer Link (<http://library.dnu.dp.ua/elressvit.html>), що було підтверджено під час зустрічей 7 і 8. Рекомендується ЗВО ширше залучення НПП до міжнародних програм стажувань відповідно до профілю ОП і дисциплін, що викладаються, запровадження позаосвітніх заходів англійською мовою для розвитку комунікативних навичок, залучення іноземних партнерів до проведення воркшопів туристсько-географічного спрямування.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Позитивними практиками під час реалізації ОПП є застосування активних (спільного проекту, диспути, дослідницький, активні тестові технології) методів навчання у межах ОК (зокрема, ОК 2.12, ОК 2.17, ОК 2.18, ін.), що дозволяють розвивати креативність, лідерські навички і навички командної роботи; Можливість вибору тематики практичної роботи у межах програми вибіркової дисципліни (Вад. Манюк), що підсилює студентоцентризм; Залучення єдиної освітньої платформи у межах ЗВО від Microsoft Office 365; Здобувачі ВО мають змогу поєднувати навчання та дослідження шляхом участі у студентських наукових гуртках, конференціях, опануванні ОК 2.14, написанні курсових та кваліфікаційних бакалаврських робіт; Різноманітні напрямки інтернаціоналізації діяльності ЗВО та участь в них НПП і здобувачів ВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недоліки відсутні. Слабкі сторони: Певне неспівпадіння методів навчання, указаних у РПНД та у Відомостях про СО з використаними на практиці (ОК 2.1, ОК 2.24); Сумнівність забезпечення ПР10 ОК 1.1; Незначний ухил в практикоорієнтовані дисципліни; Неповне забезпечення РПНД у репозиторії (наприклад, ОК 2.10); Слабка науково-дослідницька діяльність здобувачів ВО і НПП за спрямуванням ОП; Застарілість сторінки з результатами науково-дослідницької роботи <http://www.ggf-dnu.org.ua/nauka/nauka-main.html>; Поодинокі випадки розміщення у списку рекомендованої літератури російськомовних видань українських науковців (ОК 2.26 у РПНД, ОК 2.16 у методичних рекомендаціях); Окремі випадки оновлення змісту освіти на основі сучасних практик і новітніх досягнень. Рекомендації: 1. Ретельно підходити НПП до формулювання методів і технологій навчання, зазначених в РПНД, звернути увагу на залучення інтерактивних методів на регулярній основі; 2. Переглянути доцільність забезпечення ПР10 ОК 1.1 під час перегляду ОП у 2024 р.; 3. Розглянути можливість збільшення практичної підготовки у межах ОК 2.25, ОК 2.26, ОК 2.27; 4. Перевірити коректність розміщення окремих матеріалів у репозиторії найближчим часом, виправити технічні помилки; 5. Активізувати участь студентів у роботі гуртка «Географічне краєзнавство», міжнародних та всеукраїнських конференціях, конкурсах студентських наукових робіт, запровадити університетський тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт; Першим кроком до цього може стати проведення воркшопів запрошеними стейкхолдерами та посилення науково-дослідницької роботи самих НПП, активізації їх у написанні грантових проектів, наукових публікацій за фокусом ОП, запровадження науково-дослідної теми, відповідно до спрямування ОП, у межах робочого часу викладачів, які забезпечують, у першу чергу, ОК туристсько-рекреаційного змісту; 6. Вилучити сторінку <http://www.ggf-dnu.org.ua/nauka/nauka-main.html> або оновити інформацію на ній; 7. Посилити оновлення змісту освіти на основі сучасних практик, новітніх досягнень, власних результатів наукових пошуків, враховуючи, що переважна більшість дисциплін за предметною областю відповідають області наукових інтересів викладачів, які здійснюють освітній процес за цими ОК; 8. Оновлювати щороку списки рекомендованої літератури, додавши наукові праці лекторів та статті за спрямуванням ОК останніх років, англійськомовні публікації, вилучити російськомовні джерела; серед інформаційних ресурсів перевірити актуальність назв установ (ОК 2.22, ОК 2.23); 9. Оновити зміст освіти на основі сучасних практик і новітніх досягнень з використанням інформації, отриманої з наукових статей, під час підвищення кваліфікації, міжнародних заходів; 10. З метою покращення ОП ЕГ рекомендує активізувати роботу щодо залучення іноземних партнерів до читання гостьових лекцій, проведення воркшопів та поза освітніх заходів англійською мовою, розглянути можливість викладання окремих розділів ОК іноземною мовою, що посилить євроінтеграцію.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ЕГ вважає, що ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритерієм 4.5. Недоліки відсутні, але дана ОП має слабкі сторони за підкритеріями 4.1 (окремі неточності щодо методів навчання за ОК 2.1, ОК 2.24, та ПРН за ОК 1.1), 4.2 (неповне інформаційне забезпечення у репозиторії здобувачів ВО, зокрема за ОК 2.10, що не враховує вимоги внутрішніх нормативних документів ЗВО), 4.3 (слабка науково-дослідницька діяльність здобувачів ВО і НПП за спрямуванням ОП, неоновлені дані на сайті), 4.4 (часткова реалізація переважно шляхом оновлення списку рекомендованої літератури, без урахування наукових здобутків лекторів та результатів сучасних досліджень, оприлюднених у міжнародній періодиці), які мають бути виправлені. За результатами аналізу сильних та слабких сторін Критерію 4, можна визначити, що ОПП в контексті критерію 4 загалом відповідає акредитаційним вимогам за рівнем В, інноваційна практика відсутня.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для

окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Контрольні заходи, процедура оцінювання висвітлені у р. 14 Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/dmzsy>), Положенні про організацію та проведення поточного та семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_potoch_sem_kontroly.rar), Інструкції щодо проведення заходів семестрового контролю для здобувачів вищої освіти... з використанням технологій дистанційного навчання в умовах воєнного стану (<http://surl.li/rhlow>). Проведення атестації регулює Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії (<http://surl.li/rhmfl>). Серед форм контрольних заходів на ОП передбачені поточний і підсумковий види контролю, атестація. Форми контрольних заходів є чіткими, зрозумілими, оприлюдненими. Критерії оцінювання здобувачів ВО дозволяють встановити досягнення ПРН для кожного ОК та ОП у цілому, бали є збалансованими між окремими складовими результатів навчання. Викликає сумніви спроможність запропонованих форм контролів з ОК 1.1 Фізична культура перевірити досягнення запланованої ПР10. ЕГ рекомендує ретельно переглянути зміст і форми контролю відповідно до запланованих ПРН за указаним ОК. Форми контрольних заходів визначено в ОП, НП, РПНД (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/robochi-prohramy.html>), середовищі Teams від MS Office 365, ІІ здобувачів ВО. Аналіз РПНД та табл. з відомостей про СО показав, що поточний контроль має різні прояви: усне і письмове опитування, захист практичних, оцінювання активності на семінарах, презентації, завдань з самостійної роботи тощо. Для поточних контролів у кожній РПНД представлені критерії оцінювання. ЕГ рекомендує критерії оцінювання наводити також у методичних вказівках, оприлюднених на сайті кафедри <http://surl.li/rhmfv>, бо саме навчально-методичними матеріалами студенти користуються під час виконання поточних завдань. Результати анкетування здобувачів ВО за 1 семестр 2023-2024 н. р. (<http://surl.li/rhmfo>) показали бажання здобувачів ВО більше отримувати інтерактивних форматів завдань, що ЕГ пропонує втілити вже з 2024-2025 н. р. Як форми підсумкового контролю екзамен і залік в ОП є майже паритетними з незначним переважанням екзаменів, відбуваються з використанням тестів та відкритих питань. З усіх без виключення дисциплін передбачена накопичувальна система нарахування балів, на екзаменаційний контроль припадає 40 балів. ЕГ рекомендує розмістити на сайті кафедри або у РПНД приклади підсумкового контролю з критеріями його оцінювання для кращого інформування здобувачів ВО. РПНД відображають схему накопичення балів поточного контролю, шкалу оцінювання, але не містять критерії оцінювання підсумкового контролю, що потребує виправлення у найближчий час. Під час спілкування з фокус групами встановлено, що на початку вивчення дисципліни здобувачі знайомляться з формами і критеріями оцінювання з оприлюднених документів, викладачі роз'яснюють їх на першому занятті, чим досягається прозорість і зрозумілість.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

З метою атестації здобувачів ВО за ОП передбачені складання атестаційного екзамену та захист кваліфікаційної роботи бакалавра, що повною мірою відповідає стандарту ВО за спеціальністю 106 Географія для першого (бакалаврського) рівня. В ОП (https://www.dnu.dp.ua/docs/osvitni_programy/2023/b_2020-2023_106.pdf) передбачено на атестаційний екзамен 1,0 кредит ЄКТС, на виконання й захист кваліфікаційної роботи (ОК 2.33) 8,0 кредитів ЄКТС. Уважаючи атестаційний екзамен формою встановлення відповідності результатів навчання здобувачів ВО вимогам ОП (відповідно до Закону України «Про вищу освіту», 2014 р.), пропонуємо робочій групі розглянути можливість зняття 1.0 кредиту ЄКТС або впровадити у програму іспиту елементи, які б надавали змогу опанувати нові знання і навички. Програма атестаційного екзамену розміщена на сайті університету (https://www.dnu.dp.ua/docs/atestats/fistor/program_65e19dbf122ec.pdf), але відсутня на сайті кафедри географії (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/robochi-prohramy.html>). Слід зазначити, що в ОП зазначені ПР01-ПР04, ПР07, ПР09, ПР10, ПР12, що виносяться на атестаційний іспит. Але до переліку ОК включений ОК 2.9 Картографія, який згідно з Матрицею забезпечення ПРН відповідними ОК ОП (редакція 2021 р.) не забезпечує жоден з винесених на екзамен ПРН. Також присутня технічна помилка щодо представлення списку рекомендованої літератури з ОК Рекреація з основами лікувального туризму. Методичні рекомендації щодо організації та проведення атестаційного екзамену (<http://surl.li/rcubb>) мають певні розходження зі змістом програми екзамену, зокрема щодо ПРН і ОК, що виносяться на атестаційний екзамен. Тематика кваліфікаційних робіт бакалаврів за 2022, 2023 роки (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/kataloh-dyplomnykh-robit.html>), охоплює різноманітні предметні аспекти рекреаційно-туристської діяльності та має широке географічне охоплення, але на сайті не представлена рекомендована тематика кваліфікаційних робіт. Передумовами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра є виробнича (переддипломна) практика (ОК 2.31). Спостерігається переважно відповідність тем курсових робіт (див. документи, представлені на запит, пункт 3) і тематики кваліфікаційної роботи (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/kataloh-dyplomnykh-robit.html>), що підкреслює наступність формування дослідницьких навичок. Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту кваліфікаційних робіт (<http://surl.li/rcuny>) містять вимоги до кваліфікаційних робіт та супровідних матеріалів, критерії оцінювання, але не розкривають процедуру перевірки на наявність неправомірних запозичень та її місце серед інших етапів підготовки роботи до захисту, хоча здобувачі ВО проявили обізнаність з цього питання під час зустрічі з ЕГ. Після захисту кваліфікаційна робота розміщується на сайті кафедри географії (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/kataloh-dyplomnykh-robit.html>). Додаткові форми атестації, що не передбачені СВО за спеціальністю 106 Географія, за ОП не впроваджуються.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають

процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ДНУ унормовано внутрішніми документами (Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/dmzsy>), Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_potoch_sem_kontroly.rar), Інструкція щодо проведення заходів семестрового контролю для здобувачів вищої освіти... з використанням технологій дистанційного навчання в умовах воєнного стану (<http://surl.li/rhlow>)) різновиди контрольних заходів, чіткі і зрозумілі правила їх проведення, процедури оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження, що доступні для усіх учасників освітнього процесу і оприлюднені на сайті ЗВО у вільному доступі. Об'єктивність і неупередженість екзаменаторів, підтверджена здобувачами ВО, забезпечується синхронним проходженням контролю, письмовими екзаменаційними роботами, присутністю на екзаменах технічного асистента (який також забезпечує додаткову об'єктивність проходження контролю), захистом звітів з практик і курсових робіт перед комісією, наведеними у РПНД критеріями оцінювання. Графік екзаменаційної сесії та консультацій оприлюднені на сайті <https://ggfdnu.sharepoint.com/:x/g/public/EYwzjqDnNVEIDlHYv9HfMcBJoaeRoaCmj1-hp2NMx5FQg?e=ryxVbe>, в особистому кабінеті MS Office 365, на стендах факультету. Здобувачі ВО мають право у разі отримання незадовільної оцінки перший раз перекласти підсумковий контроль викладачеві (такі випадки на ОП були, зазначені у відомостях про СО). Під час другого повторного складання екзамену роботу приймає комісія з ліквідації академічних заборгованостей. Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів унормовані Положенням про порядок врегулювання конфліктних ситуацій у ДНУ (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_Konflikt_DNU_2020.pdf) і Порядком запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в діяльності ДНУ (<http://surl.li/mbkmt>). Визначених у Положеннях порядків дотримуються під час реалізації освітнього процесу, що підтвердили здобувачі і НПП. Під час занять додатковим запобіжним засобом є відеозапис заняття, який не оприлюднюється без необхідності. За ймовірності конфліктної ситуації здобувачі ВО віддали б перевагу зверненню до куратора. Слід зазначити, що необхідності врегулювання конфліктних ситуацій і конфлікту інтересів на ОП не було. Процедура оскарження результатів контрольних заходів регламентована п. 13 Інструкції щодо проведення заходів семестрового контролю для здобувачів вищої освіти... з використанням технологій дистанційного навчання в умовах воєнного стану (<http://surl.li/rhlow>) та п. 9.6.12 Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/dmzsy>). Оскарження результатів контролю може бути здійснене не пізніше наступного (робочого) дня після оголошення результатів. Першим кроком є звернення здобувача ВО до викладача, у разі незадоволеності обґрунтуванням НПП, здобувач ВО має право подати апеляційну заяву ректору.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У ДНУ визначені чіткі і зрозумілі політика, стандарти, процедури дотримання академічної доброчесності, реакції на її порушення, які відкрито висвітлено на офіційному сайті ЗВО, зокрема Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти (<http://surl.li/hhnyr>), Положення про запобігання та виявлення фактів порушення академічної доброчесності (<http://surl.li/doyhl>), Кодекс академічної доброчесності ДНУ (<http://surl.li/doyhl>). ЕГ рекомендує віддзеркалювати політику щодо академічної доброчесності і в РПНД. Функціонує Рада із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності ДНУ та на історичному факультеті – Бюро з аналогічною назвою і обов'язками. Засідання Бюро проводяться за потреби (<http://surl.li/rhmfo>). У ДНУ здійснювалася до 2023 року перевірка кваліфікаційних робіт, наукових праць на наявність неправомірних запозичень в системі Unicheck. Наразі активно використовують систему Strike Plagiarism. Перевірка безоплатна. За наданими документами на запит ЕГ (п. 4), експерти підтверджують здійснення перевірки курсових робіт (у відкритих системах <https://antiplagiarism.net>) і кваліфікаційних робіт на наявність запозичень. Результати такої перевірки розглядаються на засіданні бюро з академічної доброчесності історичного факультету. ЕГ рекомендує розглядати такі результати у стислі терміни після проходження самої перевірки. Здобувачі ознайомлені з граничним значенням, за якого робота вважається оригінальною. НПП заповнили, що навчально-методичні і наукові праці теж обов'язково проходять перевірку на плагіат. Результати детально розглядає комісія кафедри і виносить загальний висновок. Для проведення перевірки щороку призначається відповідальна особа (на кафедрі географії – О. Сизенко). Кваліфікаційні роботи, які були успішно захищені, передаються на зберігання до електронної бази кваліфікаційних робіт <http://surl.li/rhnfd>. На ОП були випадки отримання низького відсотку оригінальності курсової роботи, внаслідок чого роботи були відправлені на доопрацювання. На зустрічах з фокус-групами ЕГ неодноразово отримувала підтвердження проведення заходів з популяризації академічної доброчесності, але здобувачі з ними не знайомі, на них не присутні. На сайті кафедри географії також не висвітлено інформацію про заходи з популяризації академічної доброчесності. ЕГ рекомендує внести питання, пов'язані з обізнаністю і дотриманням політики академічної доброчесності, до анкети опитування здобувачів щодо якості освітнього процесу, створити веб-сторінку на сайті з питаннями популяризації академічної доброчесності. ЕГ наполегливо рекомендує, одразу по завершенню акредитаційної експертизи, скласти графік проведення заходів з популяризації академічної доброчесності (включивши, наприклад, вебінари і виховні години з питань відповідальності за недотримання академічної доброчесності, воркшопи з оформлення цитувань, олімпіади тощо), його оприлюднити і дотримуватися.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильними сторонами та позитивними практиками під час реалізації ОП є використання єдиної платформи для проведення занять і контрольних заходів у межах ЗВО; наступність формування дослідницьких навичок шляхом впровадження ОК 2.14, ОК 2.21, ОК 2.31; чітка нормативна база щодо контрольних заходів, правил їх проведення, процедури оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження в очному форматі та онлайн режимі навчання у реаліях воєнного стану; оприлюднення у відкритому доступі каталогу кваліфікаційних робіт. До інноваційної практики відносимо функціонування Ради і бюро із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності ДНУ та історичного факультету.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Недоліки за ОП відсутні. Але мають місце певні слабкі сторони. Викликає сумніви спроможність запропонованих форм контролів з ОК 1.1 Фізична культура перевірити досягнення запланованої ПР10; Включення до програми атестаційного екзамену ОК 2.9, за яким не передбачені в ОП ті ПРН, які виносяться на атестаційний іспит; До програми атестаційного екзамену включений перелік рекомендованої літератури з ОК 2.22, який не виносяться на атестаційний екзамен; Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту кваліфікаційних робіт не розкривають процедуру проходження перевірки на плагіат, фабрикацію, фальсифікацію і не визначають місце цього етапу серед інших; Спірним є питання виділення 1,0 кредиту ЄКТС на атестаційний іспит як форму встановлення відповідності результатів навчання здобувачів ВО вимогам ОП; дуже слабка серед здобувачів ВО популяризація політики академічної доброчесності. Рекомендації: 1. Ретельно переглянути зміст і форми контролю відповідно до запланованих ПРН за ОК 1.1 до затвердження ОП на 2024 р.; 2. З метою покращення інформування здобувачів ВО ЕГ рекомендує розглянути доцільність наводити критерії оцінювання також у методичних вказівках, а не тільки РПНД; до РПНД до початку екзаменаційної сесії (як додаток) включити критерії оцінювання підсумкових контролів або розмістити на сайті приклади контролів з критеріями оцінювання; 3. Обґрунтувати у РП атестаційного екзамену виділення кредиту ЄКТС або перерозподілити його на інші ОК (до затвердження РП атестаційного іспиту у 2024-2025 н. р.); 4. Терміново привести перелік ОК, що виносяться на атестаційний екзамен, у відповідність до ПРН, які зазначені в ОП для ОК 2.32; Виключити з програми літературу з ОК 2.22; щорічно оновлювати Методичні рекомендації щодо організації та проведення атестаційного екзамену відповідно до змін в ОП; до початку 2024-25 н. р. включити у Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту кваліфікаційних робіт розділ щодо академічної доброчесності і проходження перевірки на плагіат; 5. Розглядати на постійній основі результати перевірки на плагіат на засіданні бюро з академічної доброчесності історичного факультету у стислі терміни після проходження самої перевірки (зокрема щодо курсових робіт). 6. ЕГ рекомендує внести питання, пов'язані з обізнаністю і дотриманням політики академічної доброчесності, до анкети опитування здобувачів щодо якості освітнього процесу, створити веб-сторінку на сайті з питаннями популяризації академічної доброчесності протягом 2024 р. 7. ЕГ наполегливо рекомендує, одразу по завершенню акредитаційної експертизи, скласти графік проведення заходів з популяризації академічної доброчесності (включивши, наприклад, вебінари і виховні години з питань відповідальності за недотримання академічної доброчесності, воркшопи з оформлення цитувань, олімпіади тощо), його оприлюднити і дотримуватися.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ЕГ констатує позитивні практики реалізації програми за підкритеріями 5.2, 5.3. Недоліки відсутні, але ОП, що акредитується, має за підкритеріями 5.1 (недоцільність використання запропонованих форм контролю за ОК 1.1 для досягнення ПР 10), 5.4 (слабка популяризація серед здобувачів ВО політики академічної доброчесності) слабкі сторони, які суттєво не впливають на якість підготовки здобувачів ВО та підлягають виправленню. За результатами аналізу сильних та слабких сторін Критерію 5, можна визначити, що ОП в контексті критерію 5 загалом відповідає акредитаційним вимогам за рівнем В, з елементами інноваційної практики.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Освітній процес за ОП забезпечує кваліфікований науково-педагогічний колектив ДНУ. ЕГ встановила, що академічна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОП, досвід роботи, публіцистична діяльність, процедура добору за кожним ОК у цілому забезпечують досягнення визначених ОП цілей та ПРН, відповідають спеціальності 106 Географія. До викладання 37 загальних і професійно-спрямованих нормативних дисциплін задіяні 19 викладачів (табл. 2 відомостей про СО), 17 з яких (89,5 %) мають наукові ступені та вчені звання, зокрема 16 кандидатів (94 % НПП) і 1 доктор (6 % НПП) наук з 9 факультетів за спеціальностями, що відповідають профілю дисципліни. В структурі НПП 47 % становлять чоловіки і 53 % жінки. Простежуємо у цілому значний досвід науково-педагогічної роботи (стаж роботи НПП переважно в межах 20-40 років, двоє – зі стажем до 10 років, четверо мають стаж 10-15 років). Усі керівники кваліфікаційних робіт мають науковий ступінь і вчене звання (<http://www.ggf-dnu.org.ua/navchannia/kataloh-dyplomnykh-robit.html>). Це свідчить про збалансований педагогічний колектив в рамках ОП. Відповідність кваліфікації та професійних здобутків викладачів дисциплінам, що викладають, переважно представлена у табл. 2 відомостей про СО, на сайті кафедри географії (<http://www.ggf-dnu.org.ua/kafedra/vykladachi.html>) та інших кафедр ДНУ. Наприклад, ОК 1.4 Філософія забезпечує доктор філософських наук, автор наукових і навчальних публікацій філософського характеру, з підвищенням кваліфікації, відповідно до профілю дисципліни. ОК 2.8 Топографія забезпечує старший викладач, магістр з географії, з відповідними науковими публікаціями та відповідним профілем підвищення кваліфікації. Окремі ОК забезпечують НПП з досвідом практичної роботи відповідно до профілю дисциплін, що викладають, наприклад, за ОК 2.3, ОК 2.9. Водночас за ОК 2.5 у табл. 2 відомостей про СО визначена наукова та професійна активність викладача відповідно до спеціальності, а не профілю дисципліни. У цілому, за результатами аналізу табл. 2, ЕГ відмічає, що НПП за профілем дисциплін, що викладають, мають слабку науково-професійну активність і недостатньо уваги приділяють підвищенню кваліфікації (зокрема, ОК 2.5 Метеорологія та кліматологія, ОК 2.10 Географія ґрунтів світу з основами ґрунтознавства). ЕГ рекомендовано активізувати публіцистичну активність та стажування відповідно до предметної області окремих навчальних дисциплін. Слід зазначити, що всі НПП пройшли підвищення кваліфікації / стажування за інформаційно-комунікаційною компетентністю. Відповідно до затверджених результатів анкетування здобувачів ВО (https://www.dnu.dp.ua/docs/news/buro/IF/BZYAVO_IF_Protokol%20%E2%84%963_26_01_24.pdf) більшість викладачів за ОП зберігають високі середні бали оцінювання здобувачами із семестру в семестр. На зустрічі з роботодавцями, здобувачами ВО ЕГ також отримала підтвердження високої майстерності викладачів і опанування студентами ПРН.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсного відбору викладачів на ОП є прозорими, чіткими і кількарівневими відповідно до Положення про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (у новій редакції https://www.dnu.dp.ua/docs/kadri/Nakaz_%E2%84%9699_04_04_22_Polozhennya.pdf), що дозволяє забезпечити неупередженість і різностороннє врахування якостей претендентів на посаду НПП. Під час онлайн-зустрічі ЕГ проректор з науково-педагогічної роботи та начальник відділу кадрів наголосили на показниках добору НПП, зокрема це відповідність фаху вищої освіти, наукового ступеня та вченого звання, вільне володіння державною мовою, виконання Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, участь у стажуваннях та програмах підвищення кваліфікації, публіцистична діяльність відповідно до профілю дисциплін, підсумки науково-педагогічної роботи за попередній період (рейтингування). Конкурс на заміщення вакантної посади оголошується ректором ДНУ і публікується на офіційному сайті університету (https://www.dnu.dp.ua/view/viddil_kadriv). Процедура відбору є наступною: подача претендентом заяви і конкурсної справи, на основі яких формується інформаційна довідка, з якою вже безпосередньо працює конкурсна комісія ЗВО; робота конкурсної комісії на відповідність претендентів умовам оголошеного конкурсу; обговорення кандидатур претендентів на заміщення посади НПП проводиться в їх присутності трудовим колективом на засіданні кафедри (проводить декан факультету), яка надає відповідні висновки кафедри про професійні та особистісні якості претендентів конкурсній комісії, розгляд документів конкурсною комісією, розгляд кандидатур претендентів на посади доцента і вище Вченою радою університету, а на посади старшого викладача і нижче – вченою радою факультету. Проблем з добором викладачів на ОП, що акредитується, не було, на чому наголосила начальник відділу кадрів. Гарант зазначив про певні складнощі із залученням до викладання професіоналів-практиків через їх матеріальну незацікавленість.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ДНУ обмежено здійснює залучення роботодавців до окремих видів організації та реалізації навчального процесу. На ОП Географія рекреації та туризму переважно це спостерігається у рамках оновлення ОП. Під час перегляду ОП університет запрошує роботодавців на розширені засідання кафедри, де ухвалюють рішення щодо результатів обговорення ОП, що було підтверджено під час спілкування з фокус-групами. Представники роботодавців (Я. Борщ, С. Чирук, О. Стасенко) є рецензентами ОП Географія рекреації та туризму. ЕГ рекомендує залучати роботодавців до рецензування / узгодження робочих програм ОК за спрямуванням ОП та рецензування кваліфікаційних робіт. На онлайн-зустрічі з роботодавцями ЕГ отримала підтвердження готовності окремих роботодавців виступати базами виробничої (переддипломної) практики. Відповідно, ЕГ рекомендує ЗВО до початку виробничої практики 2024-2025 н.р. укласти договори про співпрацю з організаціями відповідно до профілю ОП Географія рекреації та туризму і у подальшому – угоди на практику. Одним із позитивних моментів ЕГ відзначає проведення роботодавцями окремих позааудиторних заходів. Наприклад, 28.02.2023 року відбулася онлайн-зустріч здобувачів ВО за ОП

Географія рекреації та туризму з очільницею Туристичного інформаційного центру м. Дніпро, а 21.09.2023 року – навчально-екскурсійний захід у Музеї історії Дніпра та зустріч з заступником директора. Саме такі зустрічі забезпечують посилення практичної спрямованості ОП та трансфер реальних екскурсійно-туристичних технологій. ЕГ не побачила таких форм роботи як спільне виконання науково-дослідних робіт та написання статей, стажування НПП на базах роботодавців, які, відповідно, ЕГ рекомендує впроваджувати. Серед присутніх на зустрічі роботодавців ніхто не залучався в якості голови ЕК. Також роботодавці, присутні на зустрічі 9, не підтвердили свою участь в опитуванні щодо якості освітнього процесу за ОП Географія рекреації та туризму, але наголосили на неформальному спілкуванні з колективом кафедри географії. Це підтверджено було і під час зустрічі з академічним персоналом. ЕГ рекомендує більш широко залучати роботодавців до участі в процесі забезпечення якості ВО шляхом опитування. Самі опитувальники є у вільному доступі на сайті ДНУ (https://www.dnu.dp.ua/docs/opytuvannya_anketyvannya/005_Anketa_Robotodavci.pdf), але не відбувається ніяким способом поширення інформації про неї. На сайті кафедри географії є сторінка, присвячена співпраці з роботодавцями (<https://www.ggf-dnu.org.ua/297spivpratsia-z-robotodavtsiamy.html>), започаткована з 2023 р.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

У процесі спілкування з представниками фокус-груп ЕГ переконалася, що залучення професіоналів-практиків, експертів галузі та представників роботодавців до проведення аудиторних занять на ОП Географія рекреації та туризму є епізодичним і відбувається на умовах працевлаштування за сумісництвом. ЕГ констатує залучення роботодавців до проведення аудиторних занять з ОК 1.8 Вступ до спеціальності та ВК Рекреаційна географія (Я. Борщ) у 2022-2023 н. р. У відомостях до СО також зазначено залучення до аудиторних занять у 2021-2022 н. р. заступниці директора з розвитку туризму «Агентство розвитку Дніпра». На зустрічі з роботодавцями Суворкін А. засвідчив свою участь у проведенні бінарного заняття з теми «Спортивний туризм. Класифікація. Актуальність розвитку у регіоні». На жаль, аналогічні події не висвітлені ні у новинах кафедри, ні у спільноті Фейсбук (<https://www.facebook.com/groups/geo.dnu>). Також на них не наголошували викладачі, що вказує на їх вкрай епізодичність. Серед роботодавців панує думка про необхідність зробити зустрічі здобувачів ВО з роботодавцями та випускниками ДНУ, хто працює за туристсько-рекреаційним фахом, регулярними, раз на місяць. ЕГ підтримує таку пропозицію роботодавців і пропонує їй розглянути гаранту та завідувачу кафедри географії вже у цьому навчальному році. Роботодавці наголосили на готовності приймати здобувачів ВО за ОП на практики в офлайн-режимі, тому ЕГ пропонує розглянути таку можливість за згодою студентів та з урахуванням безпековості ситуації. Серед проблем залучення професіоналів-практиків ЗВО вбачає необхідність дотримання ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та матеріальну незацікавленість. ЕГ рекомендує пропонувати таким фахівцям роботу в обсязі 0,25 ставки і менше або в обсязі до 150 годин навчального навантаження, залучати до бінарних або гостьових занять тощо та знайти нематеріальні мотиваційні аспекти, зокрема надання подяки ДНУ, можливість агітувати студентів до себе на практику тощо. Залучення НПП кафедри географії до освітнього процесу та обґрунтування їх як експертів галузі, представлено у відомостях про СО. Зважаючи на отримані результати роботи ЕГ рекомендує ширше охопити академічну спільноту, представників роботодавців та експертів галузі для проведення гостьових і бінарних лекцій, практичних занять, виконання експериментальної частини кваліфікаційних робіт за ОП.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У ДНУ сформована система професійного розвитку викладачів, що відповідає їх потребам та інтересам. Така позиція наскрізною лінією проходить у Статуті ДНУ (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/Statut_DNU_2017.doc, п. 10.7, 10.8), Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_Yakist'_osvity_DNU_2020.pdf, п. 3.4), Положенні про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників (<http://surl.li/leiox>), згідно з якими підвищення кваліфікації за накопичувальною системою складає 6 кредитів ЄКТС на 5 років. Навчально-методичний центр післядипломної освіти та підвищення кваліфікації ДНУ (<https://www.dnu.dp.ua/view/fpdo>) до недавнього часу надавав можливість професійного розвитку викладачів за двома напрямками відповідно до програм 2021-2023 років (https://www.dnu.dp.ua/view/pidvishchennia_kvalifikacii_staj_trening_seminar): педагогічна майстерність

(https://www.dnu.dp.ua/docs/osvitni_programy/pidvischennia_kvalif_trening/Prof_diyalnist_Vysch_shkola.PDF); використання інтерактивних технологій у ВО (https://www.dnu.dp.ua/docs/osvitni_programy/pidvischennia_kvalif_trening/Suchasni_inf_teh.PDF). З березня 2024 року цей перелік розширюється ще двома можливостями: мовні і юридичні аспекти педагогічної діяльності; методичні і оцінювальні стратегії, про що наголосили викладачі під час зустрічі. Згідно з табл. 2 відомостей про СО викладачі відповідно до своїх потреб і можливостей обирали міжнародне стажування (І. Суматохіна, В. Безуглий, Д. Довганенко, С. Рябцев), у межах України (Вад. Манюк, В. Безуглий, Вол. Манюк, В. Грушка), власні програми ДНУ (переважна більшість викладачів). Найбільш поширеними формами підвищення кваліфікації є за власними програмами ДНУ та за результатами роботи науково-практичних конференцій і круглих столів. Викладачі проходять підвищення кваліфікації, формуючи загальні компетентності (Вад. Манюк), цифрові (В. Безуглий, Н. Стець, І. Суматохіна, Г. Лисичарова, ін.). Незначну частку серед стажувань та підвищення кваліфікації становить підвищення майстерності і кваліфікації безпосередньо за фахом дисципліни, що викладається (Вол. Манюк, С. Шевцов, О. Сизенко). Дуже рідко це простежується щодо формування мовно-комунікативної компетентності, зокрема володіння іноземною мовою (С. Шевцов). Усі викладачі мають підвищення кваліфікації щодо роботи у цифровому

просторі освітнього процесу та використання методів навчання. Серед професійних потреб викладачі зазначають міжнародні стажування, але вони відбуваються за власний рахунок. ЕГ пропонує звернути увагу на можливості наукового / педагогічного стажування з грантовою підтримкою. ЕГ рекомендує звернути увагу на підвищення кваліфікації відповідно до фаху дисципліни, що викладається, залучати роботодавців як бази стажувань, активніше користуватися накопичувальною системою, а не одинокою шестикредитною програмою підвищення кваліфікації.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У ЗВО функціонує система заохочення НПП за досягнення в науково-педагогічній діяльності, що відзеркалено у Статуті ДНУ (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/Statut_DNU_2017.doc, п. 10.6), Положенні про порядок преміювання, встановлення доплат і надбавок, надання матеріальної допомоги працівникам (<http://surl.li/mbojbb>), Положенні про нагрудний знак «Науковець року» (https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/standarts/Polozhennya_Nagrud_znak.pdf), Положенні про рейтингове оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр та факультетів (<http://surl.li/hhjit>). Відповідно до останнього, результати рейтингового оцінювання освітньої, наукової, організаційної, інноваційної діяльності НПП є підставою для матеріального і морального заохочення. За фінансової можливості і за досягнення вагомих результатів, за високі показники рейтингування здійснюється матеріальне заохочення працівників, про що зазначили в.о. проректора з науково-педагогічної роботи, НПП, головний бухгалтер. Одним із цікавих мотивів для преміювання є висвітлення діяльності ДНУ у засобах масової інформації, що водночас популяризує і науку, і науковців, і досягнення ЗВО. Одним із дієвих засобів заохочення є грамоти, подяки ЗВО, обласної державної адміністрації, з якими можна ознайомитися на персональних сторінках викладачів (<http://www.ggf-dnu.org.ua/kafedra/vykladachi.html>). Так, серед викладачів, що забезпечують освітній процес за ОП Географія рекреації та туризму, за крайні три роки отримали Грамоту Голови Дніпропетровської обласної ради – В. Грушка (2021), Грамоту Департаменту освіти та науки Дніпропетровської облдержадміністрації – Вад. Манюк (2020 р.), медаль «За вірну службу ДНУ» - Вол. Манюк (2023), Подяку ректора – Г. Лисичарова (2021) тощо.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильними сторонами та позитивними практиками під час реалізації ОП є: Задіяність до викладання за ОП НПП з 9 факультетів відповідно до фаху дисциплін, чим досягається реалізація ПРН, обґрунтований паритет між НПП, залучення докторів наук; Залучення до аудиторних занять та освітнього процесу НПП з досвідом практичної роботи за фахом за основним місцем роботи (зокрема, Вол. Манюк), а роботодавців та професіоналів-практиків – за сумісництвом (зокрема, Я. Борщ); Залучення роботодавців до проведення позааудиторних очних заходів (28.02.2023, 21.09.2023); Підвищення кваліфікації має різносторонні форми (від конференцій до підвищення кваліфікації у ЗВО України та міжнародних стажувань) та спрямування (розширення загальних, мовних, інформаційно-комунікаційних, менеджерських компетентностей), а система стимулювання охоплює різноманітні засоби від морального заохочення до матеріального преміювання; ЗВО налагодив власну дієву систему підвищення кваліфікації за загальними, мовно-комунікаційними, інформаційно-комунікативними, методико-педагогічними, юридичними компетентностями.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Недоліки за ОП відсутні. Але мають місце певні слабкі сторони. Зокрема, за деякими ОК (зокрема, ОК 2.5, ОК 2.10) науково-професійна активність щодо відповідності предметній області дисципліни є низькою (публікації віддалено стосуються спрямованості ОК, підвищення кваліфікації за профілем ОК не реалізовано); Низьке залучення присутніх на зустрічі роботодавців до організації і проведення практик, Відсутність таких форм співпраці з роботодавцями як спільне виконання науково-дослідних робіт, стажування НПП на базах роботодавців; залучення як рецензентів кваліфікаційних робіт; Ускладнена реалізація професійних потреб НПП, зокрема у міжнародних стажуваннях через фінансову сторону. Експертною групою рекомендуємо: 1. Посилити на постійній основі протягом дії ОП публіцистичну активність, наукову діяльність і стажування відповідно до предметної області ОК; 2. Гаранту і відділу кадрів ретельніше аналізувати наукову активність НПП при доборі на викладання певного ОК; 3. ЕГ рекомендує ЗВО до початку виробничої практики 2024-2025 н. р. укласти договори про співпрацю з організаціями відповідно до профілю ОП Географія рекреації та туризму і у подальшому – угоди на практику (очну або дистанційну у залежності від безпековості ситуації і можливостей та згоди здобувачів ВО); 4. Впровадити з роботодавцями спільне виконання науково-дослідних робіт, сумісні публікації, стажування і підвищення кваліфікації НПП на їх базах, залучати до рецензування / узгодження робочих програм ОК за спрямуванням ОП та до рецензування кваліфікаційних робіт, проведення бінарних лекцій, практичних занять (у межах окремих тем різних профільних ОК), виконання експериментальної частини кваліфікаційних робіт за ОП, а також до опитування щодо якості підготовки здобувачів за ОП, починаючи з 2024-2025 н.р.; 5. Розглянути гаранту та завідувачу кафедри географії у цьому навчальному році можливості організації регулярних очних зустрічей у безпечному просторі здобувачів ВО з роботодавцями та випускниками ДНУ, хто працює за туристсько-рекреаційним фахом. 6. ЕГ рекомендує звернути увагу на підвищення кваліфікації відповідно до фаху дисципліни, що викладається, активніше

користуватися накопичувальною системою, а не одинокою шестикредитною програмою підвищення кваліфікації, звернути увагу на можливості наукового / педагогічного стажування з грантовою підтримкою.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 6.2, 6.4, 6.5 та 6.6. Недоліки відсутні. За підкритерієм 6.1 (низька науково-професійна активність НПП щодо предметної області дисциплін, що викладають, зокрема за ОК 2.5, ОК 2.10), 6.3 (а саме обмежені види співпраці з роботодавцями, слабе залучення до практичної підготовки) дана ОП має слабкі сторони, які підлягають виправленню. За результатами аналізу сильних та слабких сторін, можна визначити, що ОП за критерієм 6 відповідає акредитаційним вимогам за рівнем В

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Фінансовими ресурсами ОП виступають кошти державного бюджету та спеціальних фондів університету. В якості джерел фінансових ресурсів спеціального фонду виступають кошти від оплати за навчання на контрактній основі. На даний момент вони є достатніми (період воєнного стану та дистанційного навчання). Кафедра має обладнану навчальну лабораторію, де розміщено персональні комп'ютери (7 шт.) з оновленими сучасними компонентами, ноутбуки (3 шт.), мультимедійний проектор EPSON EMP-S 42. Зі слів особи, яка демонструвала матеріально-технічну базу, навчальна лабораторія має достатню кількість обладнання для реалізації ОП. Якщо необхідно оновити певний компонент, то пишуть доповідну записку від завідувача лабораторії до відділів в університеті з питань матеріально-технічного забезпечення, при наявності достатніх коштів прохання задовольняються. Зі слів гаранта ОП, що акредитується, навчально-методичне забезпечення сприяє досягненню поставлених цілей, завдань та ПРН в даний час (період воєнного стану та дистанційного навчання).

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

У ДНУ створений широкий безоплатний доступ здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів. Здобувачі безкоштовно користуються послугами наукової бібліотеки ДНУ, Wi-Fi, обладнанням лабораторії кафедри географії та інших кафедр університету. Додатково здобувачі ОП, що акредитується, можуть ознайомитись з окремими видами рослин та тварин у зоомузеї та ботанічному саду, які підпорядковані ДНУ.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Опитування серед здобувачів вищої освіти проводяться два рази на рік (кожен раз після завершення семестру) щодо їх потреб та інтересів, на чому наголосили ЕГ студенти та студентське самоврядування. Результати опитування враховуються на даній ОП для подальшого вдосконалення та задовільнення потреб здобувачів освіти. Зі слів здобувачів ВО ОП, що акредитується, вони не стикалися з побутовими проблемами. Культурні, естетичні та спортивні інтереси здобувачі задовольняють на базі Палацу студентів, Палацу спорту, ботанічного саду, акваріуму ДНУ тощо. Працюють два студентських науково-дослідних гуртка: «Географічне краєзнавство» і «Сучасні інформаційні технології географічного дослідження Землі». Для вирішення проблем психічного здоров'я здобувачів вищої освіти, які вступили або перевелись до ДНУ із ЗВО, розташованих на тимчасово окупованих територіях та потрапили у складну життєву ситуацію, залучаються фахівці Психологічної служби ДНУ на підставі «Положення про Психологічну службу» https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Nakaz%20%E2%84%96218_05_07_22_Polozhennya_Psiholog_sluzba_DNU_2022.pdf. Представник психологічної служби наголосив що найчастіше здобувачі ОП стикаються з окремими проблемами психічного здоров'я, а саме: тривожність, певними депресивними станами, подолання стресових ситуацій. ЗВО разом з психологічною службою проводить достатню кількість заходів, є група психологічної

підтримки, проводяться зустрічі в тренінговому та інтерактивному форматі, зустрічі з академічними групами, індивідуальні консультації як онлайн, так і офлайн, що є досить ефективним та здобувач ОП може в повній мірі звернутися по допомогу.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Комунікація зі студентами відбувається через Microsoft Teams, Telegram та через електронну пошту. На думку НПП та студентів така комунікація є ефективною. Недоліків при перевірці не було виявлено. Комунікація зі здобувачами ОП відбувається через застосування широкого кола засобів: по-перше, безпосередньо через спілкування на виховних годинах, часах консультацій з індивідуальної та самостійної роботи; по-друге, у корпоративному просторі Office 365, головним чином через Teams, а також через внутрішні сайти кафедри на основі SharePoint та корпоративну електронну пошту Outlook. MS Office 365 кафедра використовує для організації комунікації учасників освітнього процесу з 2014 року, кожен студент кафедри має свій обліковий запис. Кафедра також має власний (зовнішній) сайт (<http://www.ggf-dnu.org.ua/>), на якому оприлюднений розклад, навчальні плани та інша інформація. Здобувачам ОП надається широка організаційна, інформаційна та консультативна підтримка. Організаційна підтримка відбувається через взаємодію з кураторами студентської групи, інформаційна підтримка – шляхом надання своєчасної інформації про основні освітні, соціальні і культурні заходи в університеті, консультативна підтримка – шляхом проведення своєчасних і запланованих консультацій з індивідуальної та самостійної роботи, з виконання курсових робіт та кваліфікаційної роботи. Здобувачі освіти отримують технічну підтримку щодо встановлення та використання програмного забезпечення, необхідного для навчання. Для студентів, що не мають комп'ютерів, з 2021 року кафедра пропонує допомогу у налаштуванні хмарних віртуальних комп'ютерів у Microsoft Azure. Щодо соціальної підтримки, вона також надається у повному обсязі. Така підтримка здійснюється шляхом соціального супроводу студентів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів, здобувачів-переселенців з окупованих територій, а також тих, які опинилися у складних життєвих обставинах; шляхом здійснення профілактичної роботи з питань негативних явищ у студентському середовищі. У ЗВО діють Положення про порядок матеріального забезпечення студентів з числа дітей-сиріт (https://www.dnu.dp.ua/view/zagalni_polozhennya) та Положення про порядок надання матеріальної допомоги та заохочення осіб, які навчаються у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_Poriadok_nadannya_mat_dopomogy.pdf), що унормовують соціальну та матеріальну підтримку здобувачів освіти, які цього потребують.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

ЗВО обладнані ліфтами з широкими дверима для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою, хоча на даний момент особи з особливими освітніми потребами на ОП, що акредитується, не навчались.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

З метою врегулювання конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних з корупцією, у ЗВО діє "Порядок запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в діяльності Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара", де зазначені загальні положення, політика запобігання та врегулювання конфліктів інтересів, порядок врегулювання конфлікту інтересів у діяльності особи, яка входить до складу колегіального органу, порядок повідомлень про можливість виникнення конфлікту інтересу, відповідальність за вчинення дій та прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів. Можливість застосування політики та процедур ЗВО щодо вирішення конфліктних ситуацій для учасників освітнього процесу забезпечується в повному обсязі. Зі слів студентського самоврядування вони активно залучені до вирішень конфліктів, можуть ініціювати роботу комісії з проведу конфліктних ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

У даній ОП з позитивної сторони було виявлено, що навчальна лабораторія обладнана ноутбуками та комп'ютерами з оновленими компонентами та мають ліцензійне ПО, відбуваються оновлення комплектуючих елементів комп'ютерів, додаткові робочі місця забезпечуються ноутбуками. ЗВО підпорядковані: Зоомузей, Ботанічний сад ДНУ, Палац спорту ДНУ, Палац студентів ДНУ. Також позитивним кейсом є бібліотека, яка має як книги старого друку, так і сучасні. Опитування проводяться в Microsoft Teams, що дозволяє забезпечити анонімність відповідей та

ідентифікацію студентів, водночас данна платформа уніфікована для всього ЗВО. Комунікація студентів з викладачами проводиться через Microsoft Teams, Telegram та через електронну пошту. На базі ОП є 2 гуртки. В ЗВО діє документ "Порядок запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в діяльності Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара", у якому вказуються загальні положення, політика запобігання та врегулювання конфліктів інтересів, порядок врегулювання конфлікту інтересів у діяльності особи, яка входить до складу колегіального органу, порядок повідомлень про можливість виникнення конфлікту інтересу, відповідальність за вчинення дій та прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів. Також органи студентського самоврядування долучаються до процедури врегулювання конфлікту інтересів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Недоліків не виявлено. Наявні слабкі сторони: на першому поверсі головного корпусу пандуси не були встановлені, тому було зроблено припущення, що люди з обмеженими можливостями відчують певний дискомфорт. Рекомендація: адміністрації встановити пандуси на першому поверсі та у напрямку до ліфтів та їдальні до моменту впровадження очного навчання в ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ЕГ констатує повну відповідність ОП підкритеріям: 7.1, 7.2, 7.3, 7.4 та 7.6. Окремі слабкі сторони простежуються у підкритерії 7.5, а саме проблема переміщення осіб з особливими потребами на першому поверсі головного корпусу. Але як було зазначено раніше, особи на даний момент з особливими потребами не навчалися. ЕГ зауважує, що вказана слабка сторона може бути швидко усунена. Загалом, аналіз сильних сторін та наявність незначних недоліків дозволяє ЕГ зробити висновок про відповідність ОП Географія рекреації та туризму Критерію 7 за рівнем В.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти у ДНУ передбачає, що перегляд освітніх програм відбувається щорічно. Критерії, за якими відбувається перегляд ОП, формуються на основі результатів щорічного моніторингу, з урахуванням оцінювання ОП стейкхолдерами, так і внаслідок проведення аналізу попиту та пропозицій на ринку праці, моніторингу необхідності відкриття нових спеціальностей (освітніх програм, спеціалізацій), прогнозування розвитку галузей та потреб суспільства. Моніторинг та перегляд освітніх програм відбувається за участю зацікавлених сторін (студентів, роботодавців, науково-педагогічних працівників) і передбачає проведення відповідних процедур, пов'язаних зі збором і аналізом інформації щодо змістовності та організації освітнього процесу. Процедура обговорення змін до ОП відбувається із залученням НПП, студентів, випускників і роботодавців з урахуванням прогнозування розвитку галузей знань та потреб суспільства. Внесення змін до ОП ухвалюється вченою радою ДНУ.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу перегляду ОП. До складу робочої групи з розробки ОП Географія рекреації та туризму уведено Топалова Олександра Борисовича, здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 106 Географія. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми в процесі обговорення та затвердження ОП на науково-методичних і вчених радах факультету та університету, членами яких є студенти університету – активісти самоврядування. Відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти у ДНУ (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_Yakist'_osvity_DNU_2020.pdf) до складу Ради забезпечення якості вищої освіти входять, зокрема: голова Ради студентів ДНУ; представник з числа здобувачів вищої освіти групи природничо-технічних факультетів (за поданням Ради студентів Університету), представник з числа здобувачів вищої освіти групи гуманітарно-економічних факультетів (за поданням Ради студентів Університету). Студентське самоврядування бере участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення

освітнього процесу, в організації та аналізі опитування здобувачів вищої освіти через своїх представників у бюро із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності історичного факультету, у складі вченої ради, науково-методичної ради історичного факультету та вченої ради ДНУ. Пропозиції здобувачів через представників студентського самоврядування вносяться на розгляд та враховуються при планових переглядах змісту ОП. На історичному факультеті створене та активно працює бюро із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності, в якому беруть участь й здобувачі освіти. Наприкінці кожного семестру відбуваються опитування здобувачів освіти щодо якості викладання, матеріальної та інформаційної забезпеченості навчання, побажань до змісту та форм навчання. Платформа, на якій проводяться опитування: Microsoft Teams. Опитування щодо якості викладання проводяться на рівні університету у вигляді анкетування всіх студентів. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги при складанні тем лекційних та практичних занять за обов'язковими освітніми компонентами, а також при формулюванні тематики курсових і кваліфікаційних робіт. Приклад зі слів студентського саморядування: здобувачі ОП виявили бажання щодо збільшення годин викладання іноземної мови, внаслідок опитування таке рішення було враховане та додано додаткові години викладання.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери, що підтверджено відгуками стейкхолдерів та протоколами засідання кафедри. Викладачі кафедри постійно підтримують зв'язок з потенційними і реальними роботодавцями-випускниками. Відбуваються зустрічі з керівниками туристичних агенцій та компаній, працівниками інших організацій, випускниками кафедри, де обговорюються зауваження і побажання щодо процесу та змісту підготовки студентів ОП. Свої побажання та зауваження щодо змісту ОП висловили очільника Туристичного інформаційного центру м. Дніпра Стасенко О.П., директорка туристичного агентства «Бонжур Вояж» Воронцова А.М., директор ТОВ «Музенідіс Тревел Дніпро» Борщ Я.І. та ін. Проводиться опитування роботодавців щодо якості підготовки студентів як під час проходження виробничої (переддипломної) практики, так і після закінчення університету. По завершенні виробничої (переддипломної) практики кожному студенту надається від бази практики характеристика, в якій оцінюються знання та компетентності, якими володіють студенти ОП Географія рекреації та туризму. На даний час є проблема в реалізації ОП через війну та дистанційне навчання, звісно зі слів стейкхолдерів виробнича практика має проходити в офлайн-форматі.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

На сьогодні в ДНУ саме факультети та випускові кафедри здійснюють ефективну комунікацію з підприємствами та установами різних форм власності. На факультетах створені бази даних щодо місць працевлаштування випускників. Викладачі кафедри географії підтримують тісний зв'язок із випускниками минулих років. Практикуються традиційні зустрічі викладачів та студентів із випускниками кафедри, які працюють в різних сферах (туристично-рекреаційній, еколого-природоохоронній, управлінській, IT-індустрії, освітній тощо) для обміну досвідом та рекомендаціями щодо удосконалення підготовки майбутніх фахівців. За ОП Географія рекреації та туризму перший випуск здобувачів ступеня бакалавра відбувся в червні 2022 р. Відповідно до цього запроваджена в дію інформаційна база даних щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування, підтримання контактів із метою залучення випускників до процедур оновлення та моніторингу ОП. Типова траєкторія працевлаштування випускників програми - це влаштування на підприємство за цим профілем (106 Географія). Завдяки цій інформації можна виявити позитивні та негативні моменти для подальшого покращення та підтримки результатів.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Редагування та зміни ОП здійснюються за необхідністю. Затверджено та надано чинності рішенням вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара: - від «21» грудня 2017 р., пр. № 6 (перша редакція); - від «21» лютого 2019 р., пр. № 9 (зміни до ОП для набору 2019/2020 н.р.); - від «10» вересня 2020 р., пр. № 1 (редакція № 2); - від «24» грудня 2021 р., пр. № 6 (зміни до ОП: зміни у придатності до працевлаштування); - від «08» вересня 2022 р., пр. № 1 (зміни до ОП); - від «22» грудня 2022р., пр. № 5 (зміни назв освітніх компонент)

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У 2021/2022 н. р. перша акредитація ОП Географія рекреації та туризму за першим (бакалаврським) рівнем ВО зі спеціальності 106 Географія проводилася в умовах воєнного стану. Відповідно, після отримання відомостей про

самооцінювання ОП Національним агентством було прийнято рішення про умовну акредитацію ОП на 1 рік. У 2022/2023 н.р. відбулася друга умовна акредитація ОП Географія рекреації та туризму за першим (бакалаврським) рівнем. Тобто повної експертної оцінки сильних і слабких сторін ОП програми не проводилося. Тому під час останнього перегляду освітньої програми були враховані зауваження та пропозиції з акредитації інших ОП ДНУ за відповідними рівнями освіти. З урахуванням рекомендацій експертних груп з акредитації інших ОП для покращення якості освітньої діяльності розроблені та введені в дію «Положення про порядок врегулювання конфліктних ситуацій у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара» (http://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_Konflikt_DNU_2020.pdf), Положення про порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, отриманих у неформальній освіті (http://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_Neformal_osvita_DNU_2020.pdf), оновлено Положення про запобігання та виявлення фактів порушення академічної доброчесності у ДНУ (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_Akadem_dobrochesnist'-2020.pdf).

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Згідно Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ДНУ (http://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/yakist_osvity/Polozhennya_Yakist_osvity_DNU_2020.pdf) існує 4 організаційні рівні забезпечення якості та розподілу повноважень. На першому рівні до забезпечення якості освіти залучаються здобувачі для обговорення, внесення пропозицій та вирішення питань внутрішнього забезпечення якості освіти. На другому рівні (рівні освітньої програми) організація внутрішнього забезпечення якості освіти здійснюється гарантом ОП, співробітниками кафедр, відповідальних за ОП. На третьому рівні (факультетському) забезпечення якості освіти здійснюється деканом, вченою радою та НМР факультету, бюро забезпечення якості освіти. Вичерпний перелік функцій, закріплений за вищезгаданими підрозділами, визначається Положеннями про факультет ДНУ, про деканат факультету ДНУ, про вчену раду факультету ДНУ тощо. На четвертому рівні (університетському) організація внутрішнього забезпечення якості здійснюється ректором, проректорами, вченою радою, Радою із забезпечення якості вищої освіти та загальноуніверситетськими підрозділами, залученими до реалізації системи внутрішнього забезпечення якості. У 2022 р. затверджено Положення про гаранта ОП (https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/Polozhennya_Harant_DNU.pdf), яке є невід'ємною складовою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності Університету. Розподіл відповідальності між різними структурними підрозділами ДНУ при здійсненні процесів та процедур внутрішнього забезпечення якості освіти визначено у Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ДНУ (http://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya/yakist_osvity/Polozhennya_Yakist_osvity_DNU_2020.pdf). На університетському рівні організація внутрішнього забезпечення якості здійснюється ректором, проректорами, вченою Радою, Радою із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності та загальноуніверситетськими підрозділами. Вчена рада розглядає та ухвалює: освітні програми та зміни до них, навчальні плани, рішення про організацію освітнього процесу, рішення про оцінку ефективності роботи НПП. Навчально-методичний відділ контролює розробку, щорічний моніторинг та періодичне оновлення освітніх програм, координацію діяльності підрозділів університету з питань формування змісту освіти тощо. Навчальний відділ здійснює контроль за організацією та проведенням освітнього процесу, за розробкою та затвердженням навчальних планів, графіків освітнього процесу, розкладів занять, сесійного контролю, атестації тощо. На рівні історичного факультету система забезпечення якості освітньої діяльності здійснюється деканом, вченою радою факультету, науково-методичною радою, бюро із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності. Гарант ОП, випускова кафедра географії організовує освітню діяльність за ОП, вносять пропозиції щодо їх коректив.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Студенти, студентське самоврядування долучені до перегляду даної ОП, в якому можуть вносити корективи для подальшого вдосконалення. Для покращення ОП, що акредитується, були враховані зауваження та пропозиції з акредитації інших ОП ДНУ за відповідними рівнями освіти. Є 4-рівневий організаційний рівень забезпечення якості освіти та розподіл повноважень.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Недоліків не виявлено, але є слабкі сторони: 1) Закрита база даних випускників та їх траєкторний кар'єрний шлях. 2) ОП не виносяться на громадське обговорення. Рекомендації: 1) Особам, відповідальним за інформаційний супровід, зробити цю базу даних відкритою та оприлюднити на сайті кафедри до кінця 2024 року. 2) Вносити на щорічне громадське обговорення проєкт ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

З огляду на вище вказані відповіді та провівши аналіз щодо критерію 8, можна сказати про повну відповідність підкритеріїв 8.1, 8.2, 8.3, 8.6 та 8.7; відносно відповідає підкритерію 8.5. Найвні слабкі сторони були виявлені у підкритеріях 8.4, 8.5 а саме - відсутність відкритих баз даних випускників, де можна було б спостерігати за кар'єрною траєкторією; у підкритерії 8.5 відсутнє громадське обговорення ОП протягом 5 років. ЕГ рекомендує розмістити на сайті базу даних, хоча на це піде деякий час. Однак ЕГ зауважує, що вказана слабка сторона може бути швидко усунена. Загалом, аналіз сильних сторін та відсутність недоліків дозволяє ЕГ зробити висновок про відповідність ОП Географія рекреації та туризму Критерію 8 за рівнем В.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Нормативна база ДНУ містить документи, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу: Статут ДНУ; Положення про організацію освітнього процесу в ДНУ; Правила внутрішнього розпорядку ДНУ; Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у ДНУ; Положення про студентське самоврядування у ДНУ; Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу ДНУ; Положення про запобігання та виявлення фактів порушення академічної доброчесності у ДНУ тощо. Ці та інші нормативні документи є доступними на сайті ДНУ (<http://www.dnu.dp.ua>), на сторінках Статут Університету і стратегія розвитку (https://www.dnu.dp.ua/view/statut_universitetu), Положення (https://www.dnu.dp.ua/view/zagalni_polozhennya, https://www.dnu.dp.ua/view/polozhennya_osvitnya_dijalnist, https://www.dnu.dp.ua/view/polozhennya_naukova_dijalnist), нормативна база освітнього процесу (https://www.dnu.dp.ua/view/normativna_baza_oisvitnyogo_processu) тощо. Можна констатувати що вони є чіткими та зрозумілими. Вище зазначені документи є на офіційному сайті ДНУ в режимі відкритого доступу (<https://www.dnu.dp.ua>).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

На разі дана ОП, як і решта ОП оприлюднена на сайті ЗВО. Також є колонка де можна детально переглянути відповідні ОП, які винесені на обговорення. На цей момент данна ОП має рецензії-відгуки як від стейтхолдерів так і від студентів, погоджено вченою радою історичного факультету та радою з якості ДНУ.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті ДНУ в розділі Освітні програми за першим (бакалаврським) рівнем є дана програма. У профілі освітньої програми зі спеціальності описуються: Загальна інформація, Мета освітньої програми, Характеристика освітньої програми, Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання, Викладання та оцінювання, Програмні компетентності, Програмні результати навчання, Ресурсне забезпечення реалізації програми та Академічна мобільність. Інформація, яка подана в цьому профілі є цілком достатня для інформування НПП, стейкхолдерів та студентську спільноту.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Нормативна база ДНУ є широко розгалуженою охоплює всі сфери функціонування ЗВО і вони є у відкритому доступі на сайті університету та логічно упорядковані.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Недоліків не виявлено. Наявні слабкі сторони: неоприлюднена на сайті ЗВО таблиця врахування пропозицій від стейкхолдерів та університетської спільноти. Рекомендація: розмістити на сайті ЗВО таблицю пропозицій від стейкхолдерів та університетської спільноти на сайт ДНУ для загального ознайомлення після обговорення ОП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

З огляду на вище вказані відповіді та провівши аналіз щодо критерію 9, можна сказати що підкритерії 9.1 та 9.3 повністю відповідають вимогам. Наявна слабка сторона була виявлена у підкритерії 9.2, а саме відсутні таблиці порівняння пропозицій від стейкхолдерів та спільноти. Однак ЕГ зауважує, що вказана слабка сторона може бути швидко усунена. Загалом, аналіз сильних сторін та відсутність недоліків дозволяє ЕГ зробити висновок про відповідність ОП Географія рекреації та туризму Критерію 9 за рівнем В.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В
Критерій 9. Прозорість та публічність	В
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Заставецька Леся Богданівна

Члени експертної групи

Прасул Юлія Іванівна

Шило Єгор Ігорович